

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS

2019

TARKASTUSLAUTAKUNTA 28.5.2020

Sisällys

1. Tarkastuslautakunnan toiminta ja arviointiprosessi tilikaudella 2019	1
1.1. Tarkastuslautakunnan toimintakertomus	1
1.2. Arviointikriteerit ja arviointiprosessi	2
2. Kaupungin talous ja talousarvion toteutuminen tilikaudella 2019	3
2.1. Käyttötalouden arviointi	3
2.2. Investoinnit ja toiminnan rahoitus	8
2.3. Kuntien vertailutietoja	8
3. Toimielinten vuoden 2019 toiminta ja talousarvion toteutuminen	9
3.1. Luottamushenkilöhallinto	9
3.2. Keskusvaalilautakunta	9
3.3. Elinvoima	9
3.3.1. Palvelutuotantolautakunta	10
3.3.1.1. Konsernihallinnon tulosalue	10
3.3.1.2. Palvelutuotannon tulosalue	12
3.3.2. Vetovoimalautakunta	15
3.3.2.1. Kaupunkikehitys	15
3.3.2.2. Kaupunkisisällöt	17
3.4. Hyvinvointi	19
3.4.1. Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta	21
3.4.2. Sosiaali- ja terveyslautakunta	22
3.4.2.1. Työikäisten palvelualue	22
3.4.2.2. Ikääntyneiden palvelualue	23
4. Henkilöstö ja henkilöstöhallinto	24
5. Organisaatiouudistuksen arviointi	26
6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen arviointi	26
6.1. Sisäinen valvonta	26
6.2. Riskienhallinta	27
7. Talouden tasapainotus	28
7.1. Elinvoiman tasapainotuksen toteutuminen	28
7.2. Hyvinvoinnin tasapainotuksen toteutuminen	28
8. Kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhtiöiden toiminnan arviointi	31
8.1. Konsernivalvonta	31
8.2. Lohjan konsernirakenne	31
8.3. Lohjan Energiahuolto Oy Loher	31
8.4. Lohjan Vuokra-asunnot Oy	32
8.5. Lohjan Liikuntakeskus Oy	32
8.6. Lohjan Liikuntahallit Oy	33
9. Johtopäätökset tilikaudesta 2019	34

1. Tarkastuslautakunnan toiminta ja arviointiprosessi tilikaudella 2019

1.1. Tarkastuslautakunnan toimintakertomus

Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritelty kuntalain 121 ja 125 §:ssä sekä kaupungin tarkastussäännössä. Lautakunnan ensisijaisena tehtävänä on arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista arviointikaudella. Tarkastuslautakunta on arvioinut tämän lisäksi työsuunnitelmassaan olevien arviointikohteiden toiminnan tarkoituksenmukaisuutta ja tehokkuutta johtavia viranhaltijoita haastatteleamalla ja tutustumiskäyntejä tekemällä.

Tarkastuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet kaudella 1.6.2017-31.5.2021

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Paul Packalén, pj	Mika Herpiö
Pirjo Sjögren, varapj.	Tuija Heikkonen
Minna Jaskari, jäsen 1.7.2019 asti	Erja Vaarala 1.7.2019 asti
Erja Vaarala, jäsen 1.7.2019 alkaen	Riitta Lehtonen 1.7.2019 alkaen
Alfonso Parnetti, jäsen 18.4.2018 asti	Arja Ikäheimo 18.4.2018 asti
Helge Henell, jäsen 18.4.2018 alkaen, 26.7.2019 asti	Pirjo Riikonen 18.4.2018 alkaen
Sirpa Makkonen 9.10.2019 alkaen	
Jukka Peippo, jäsen	Raimo Ikola

Tarkastuslautakunnan jäsenten vaihtuvuus johtui paikkakunnalta muutosta ja kahdesta kuolemantapauksesta.

Tarkastuslautakunnalla oli tilikauden aikana yhteensä 11 kokousta, joista seitsemässä alkuvuoden kokouksessa käsiteltiin vuoden 2018 arviointikertomusta. Tilikaudella 2019 tarkastuslautakunta on arvioinut haastattelujen perusteella sekä Elinvoima- että Hyvinvointitoimialoja.

Lakisääteistä tilintarkastusta suoritettiin tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy:n toimesta tilintarkastuksen tarkastussuunnitelman ja työohjelman mukaisesti. Tilintarkastuksen kustannukset olivat 31 528 euroa vuodessa. Laskutettuja lakisääteisiä tilintarkastuspäiviä kertyi vuoden 2019 aikana 65 päivää, joista 20 päivää kohdistui vuoteen 2018 ja 45 vuoteen 2019. Tilintarkastuksen kustannuksiin sisältyy tilintarkastajan raportointia, neuvontaa ja osallistuminen tarkastuslautakunnan kokouksiin. Tilintarkastaja osallistui tarkastuslautakunnan kokouksiin kolme kertaa.

Todetaan että sisäinen tarkastaja on hoitanut tarkastuslautakunnan antamat tehtävät asiallisesti ja tuottoisasta. Lisäksi hän on toiminut tilapäisesti Elinvoima toimialan taloussuunnittelun ja raportoinnin tehtävissä, johon hän on jäävi.

Tarkastuslautakunta saavutti sille tilikaudelle 2019 asetetut toiminnalliset tavoitteet ja alitti talousarvion. Toteutunut toimintakate tilikaudella oli -68 445 euroa ollen n.16 000 euroa budjetoitua parempi. Säästöjä syntyi palvelujen ostoista (n 15 000 €), henkilöstökuluista (n. 1 000 €).

1.2. Arviointikriteerit ja arviointiprosessi

Arviointi on toteutettu kolmessa eri vaiheessa. Ensiksi olemme arvioineet talousarvion ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista koko kaupungin tasolla. Toiseksi olemme arvioineet lautakuntakohtaisten tavoitteiden toteutumista keskittyen tarkastuslautakunnan arviointiohjelman mukaisesti. Kolmanneksi tarkastuslautakunta haastatteli tilivuotta koskevista asioista useita viranhaltijoita sekä elinvoiman että hyvinvoinnin toimialoilta.

Arviointityössä on noudatettu tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelmassa sovittua lautakunnan jäsenten keskinäistä työnjakoa sekä niiden pohjalta muodostettua yhteistä kokonaisnäkemystä.

Tarkastuslautakunta edellyttää, että kukin lautakunta käsittelee kokouksessaan sitä koskevat havainnot ja johtopäätökset sekä esittää, että kaupunginhallitus antaa niistä lausunnon valtuustolle kuntalain 121 §:n mukaan sekä tarkastuslautakunnalle, jotta tarkastuslautakunta voi seurata toimenpiteiden toteutumista.

2. Kaupungin talous ja talousarvion toteutuminen tilikaudella 2019

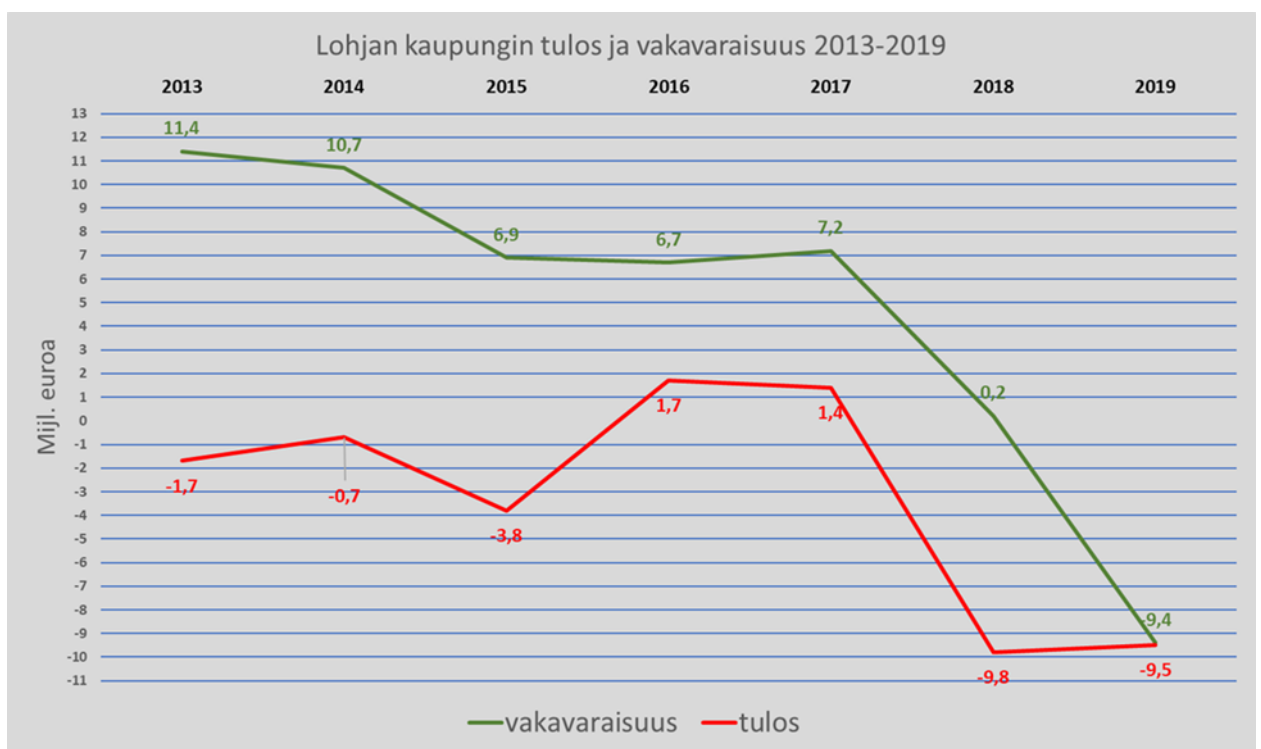
2.1. Käyttötalouden arviointi

Kaupungin omavaraisuusaste heikkeni edellisestä vuodesta ja oli 35,1 % kun se edellisenä vuonna oli 38,8 % Alla on kuva kaupungin talouden kehityksestä, joka on ollut viimeiset kaksi vuotta lähes 10 milj. euroa negatiivinen.

Alijäämien kattamiset vaativat yli 220 henkilön irtisanomista, mikä johtaisi palvelutason romahtamiseen. Toinen vaihtoehto olisi veroprosentin korotus vähintään 1,25 %, jolloin veroprosentti olisi vähintään 21,75 %.

Kolmas vaihtoehto on nykytilassa syömävelan otto, joka sekin joudutaan maksamaan korkoineen tulevina vuosina takaisin.

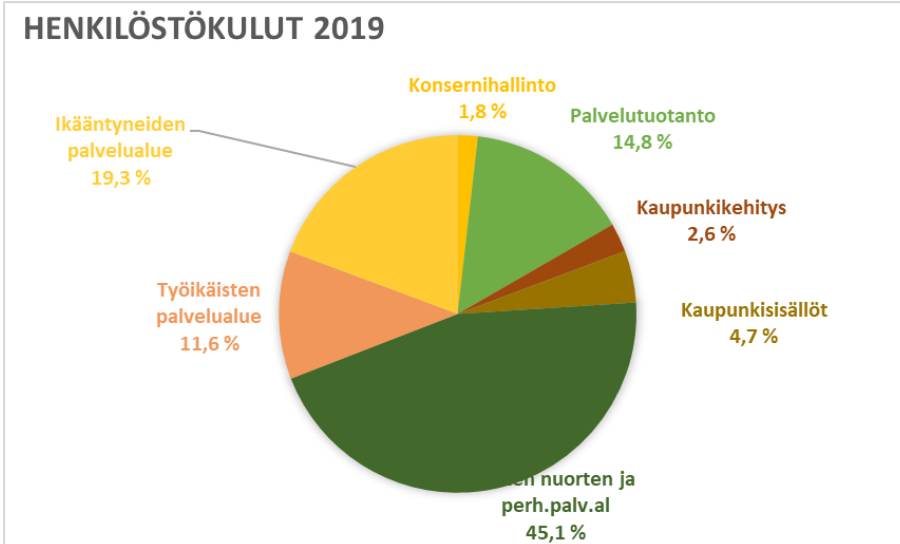
Tarkastuslautakunta katsoo, että vahvalla taloudella selvittää paremmin tulevista vuosista.

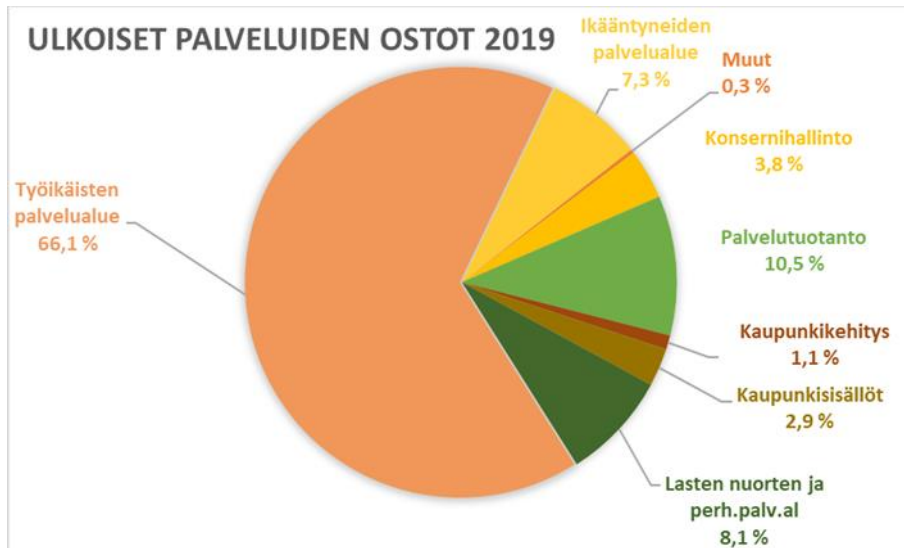
Kaupungin muutetun talousarvion vuosikate oli 13 662 505 euroa ja toteutunut 6 401 820 (2018:5 936 422) euroa, joka on 7 260 684 euroa muutettua talousarviota heikompi. Poistot talousarviossa olivat 16 913 490 euroa ja niiden toteuma 15 918 508 euroa. Tilikauden alijäämä oli 9 449 530 euroa (2018 alijäämä: 9,8 M€). Omassa pääomassa edellisten vuosien kertynyt ylijäämä oli 235 172 euroa. Vuoden 2019 tilikauden alijäämän jälkeen kertynyt alijäämä on 9 214 358 euroa.

Toimintatuotot ylittivät budjetoidun 1 461 411 euroa. Maksutuottoja kertyi 322 609 euroa, tukia ja avustuksia 805 423 euroa, muita toimintatuottoja 671 397 euroa talousarviota enemmän. Myyntituotot jäivät 338 018 euroa alle talousarvion. Muissa toimintatuotoissa pysyvien vastaavien luovutusvoittoja oli budjetoitu 2 000 000 euroa, josta toteutui 1 968 205 euroa.

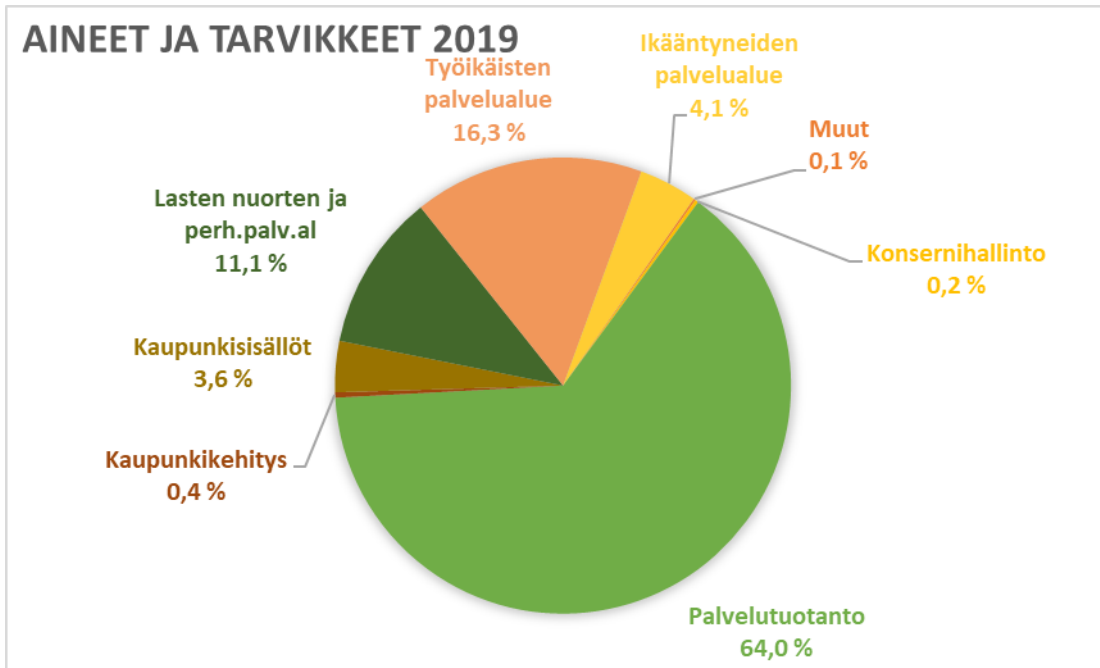
Toimintakulut alittuivat 148 913 eurolla. Henkilöstökulut alittuivat 1 858 564 euroa. Lomapalkkajaksotuksia kirjattiin tilivuodelle 944 506 euroa talousarviota vähemmän.

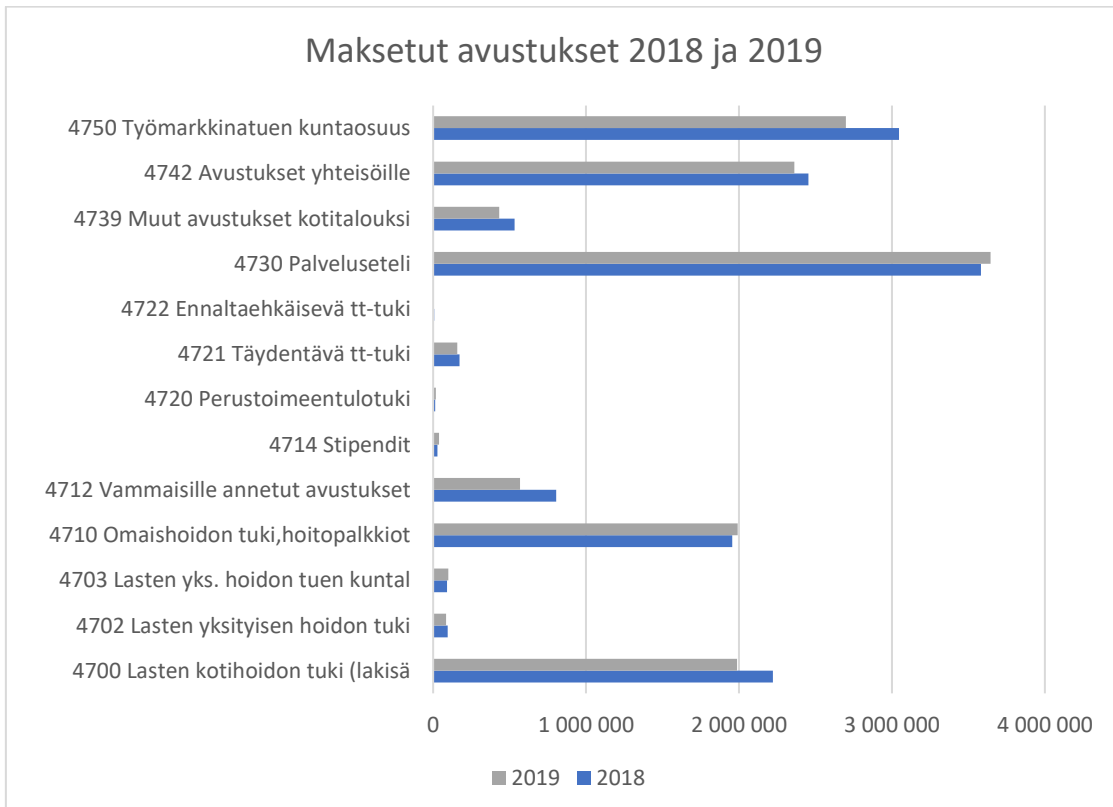
Palvelujen ostot ylittivät 5 772 096 euroa. Kaupunkisälltöjen palvelujen ostoihin on kirjattu osa Liikuntakeskus Oy:n avustuksia 2 494 687 euroa, jotka olivat budjetoitu avustuksiin.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden määräraha alittui 559 600 euroa.

Avustusten määräraha alittui 2 957 254 euroa, muutos edelliseen vuoteen oli -6,1 %. Avustusten alittuminen johtuu pääosin Liikuntakeskus Oy:n avustuksen kirjausmuutoksesta sekä työmarkkinatuen kuntaosuuden alentumisesta.

Muissa toimintakuluissa pysyvien vastaavien luovutustappioita kirjattiin 194 319 euroa (2018: 573 000 €), jota ei ollut budjetoitu. Luottotappioita kirjattiin 360 366 euroa (v. 2018: 256 755 €), 227 748 euroa talousarviota ja 103 600 euroa edellisvuotta enemmän.

Ulkoiset toimintakatteet toimielimittäin

Toimielinierittely € / ulkoiset	TA	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %	TP 2018
10 Luottamushenkilöhallinto	-1 653 543	0	-1 653 543	-1 513 640	-139 903	91,5	-1 471 219
20 Keskusvaalilautakunta	-328 980	0	-328 980	-82 675	-246 305	25,1	-58 913
30 Tarkastuslautakunta	-79 530	0	-79 530	-63 333	-16 197	79,6	-66 591
40 Elinvoima	-53 557 792	-1 364 200	-54 921 992	-52 098 413	-2 823 579	94,9	-52 721 682
50 Hyvinvointi	-197 110 330	-1 067 120	-198 177 450	-199 214 398	1 036 948	100,5	-197 505 146
90 Rahoitus	2 000 000	0	2 000 000	1 773 962	226 038	88,7	584 266
Yhteensä	-250 730 175	-2 431 320	-253 161 495	-251 198 498	-1 962 997	99,2	-251 239 284

Elinvoima-toimialalle haettiin määrärahamuutoksia, joiden vaikutus toimintakatteeseen oli -1 364 200 euroa, alkuperäinen talousarvio alittui 1 459 379 euroa ja muutettu 2 2823 579 euroa. Hyvinvointi-toimialalle haettiin yhteensä -1 067 120 euroa toimintakatevaikutteisia määrärahamuutoksia, alkuperäinen talousarvio ylittyi 2 104 068 euroa ja muutettu 1 036 948 euroa. Rahoituksen toimintakate jäi alle talousarvion 226 038 euroa. Tämä johtui pysyvien vastaavien budjetoimattomista myyntitappioista sekä siitä, että luovutusvoittoja ei syntynyt suunnitellusti.

Verotulot nousivat vuodesta 2019 0,9 %-yksikköä. Talousarvion pohjana olleen Kuntaliiton veroennusteen mukaan verotuloja arvioitiin kertyvän 10,3 milj. euroa enemmän. Valtionsuudet laskivat 1,1 % edelliseen vuoteen verrattuna, mutta toteuma oli 820 097 euroa talousarviota parempi.

	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %	TP 2018	%
Verotulot	200 350 000	190 087 808	10 262 192	94,9	188 458 177	0,9 %
5000 Kunnan tulovero	179 250 000	169 132 533	10 117 467	94,4	168 400 003	0,4 %
5100 Kiinteistöverot	13 510 000	13 798 729	-288 729	102,1	13 268 925	4,0 %
5200 Yhteisöverot	7 590 000	7 156 546	433 454	94,3	6 789 249	5,4 %
Valtionsuudet	66 900 000	67 720 097	-820 097	101,2	68 441 300	-1,1 %
5501 Peruspalvelujen valtionsosuude	66 900 000	70 255 985	-3 355 985	105	70 141 426	0,2 %
5802 Opetus- ja kulttuuritoimi	0	-2 535 888	2 535 888	*****	-1 700 126	49,2 %

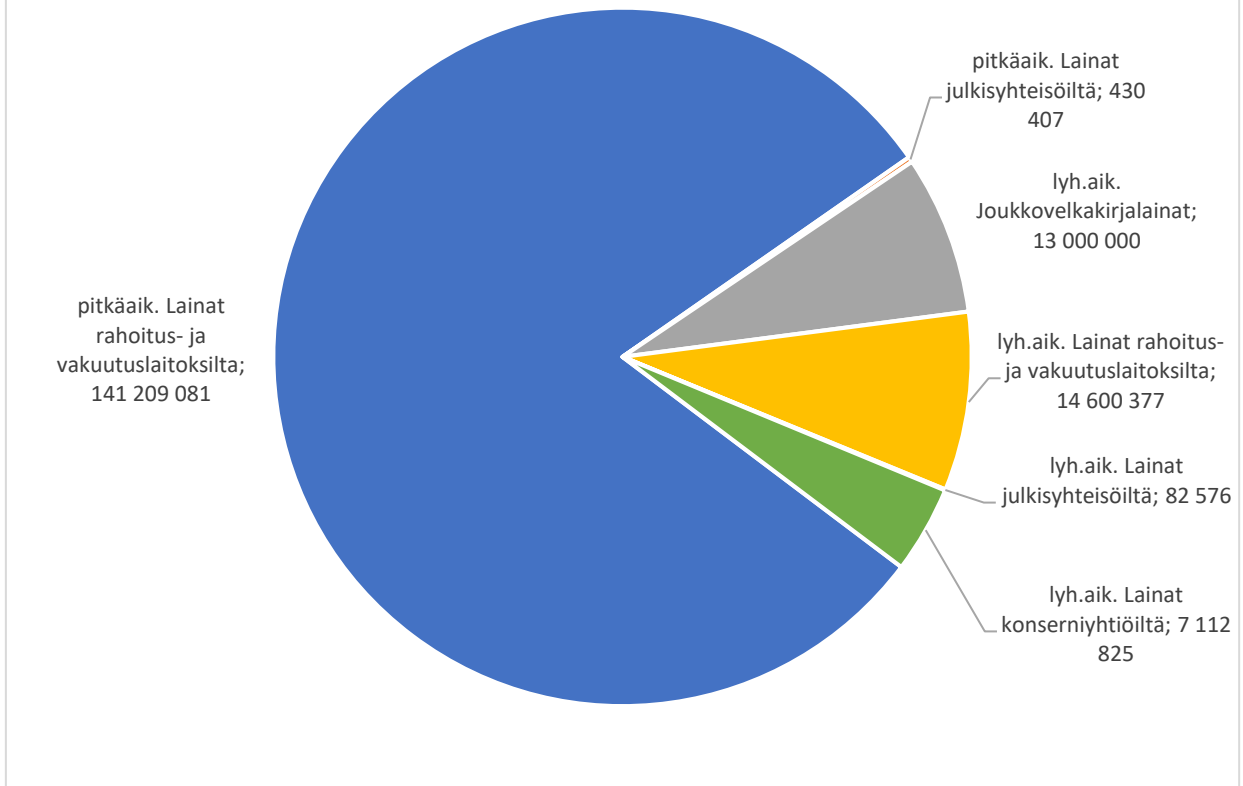
Korkotuotot ylittyivät n. 47 000 eurolla. Muut rahoitustuotot olivat 1 528 000 euroa, ylittyen noin 600 000 eurolla. Muihin rahoitustuottoihin sisältyy osinkotuottoja 819 000 euroa Loher Oy:ltä, peruspääoman korkoja HUSilta 484 000 euroa ja Lowell Suomi Oy:n perintätuloja 175 000 euroa.

Korkokulut olivat n. 1 706 000 euroa, ylittäen talousarvion 206 000 euroa. Kotimaisten lainojen korot ylittyivät 191 000 ollen 1 691 000 euroa. Muissa rahoituskuluissa on Lowell Suomi Oy:n perintäkuluja 178 000 euroa.

Vuosikatteen muodostui 6 401 820 euroa, joka oli 7,8% parempi kuin vuonna 2018. Vuosikate jäi kuitenkin tavoitteesta 7 260 685 euroa. Poistoja kirjattiin 15 918 508 euroa, n. miljoona euroa talousarviota vähemmän. Poistoerän muutoksen jälkeen tilikauden alijäämäksi muodostui 9 449 530 euroa.

Vuonna 2018 taseen kertynyt ylijäämä oli 235 173 euroa. Vuoden 2019 alijäämän jälkeen kertyneeksi alijäämäksi muodostuu 9 214 358 euroa.

Lohjan kaupunki, lainat yhteensä 2019
176,4 milj. €

Käyttötalouden osalta tarkastuslautakunta toteaa, että talousarvio oli vuonna 2019 arvioitu verotulojen osalta 10,1 milj. euroa liian suureksi ja kaupungin tulos jäi 9,5 milj. euroa tappiolliseksi.

Talousarviota laadittaessa Kuntaliiton verotuloennuste oli arvioitu liian suureksi. Tulevia vuosia varten tulee pitää mahdollisena myös veroprosentin korottamista talouden tasapainottamistoimenpiteiden lisäksi.

Luottotappiot annetuista palveluista lisääntyivät ja niitä kirjattiin 360 366 euroa, mitä pidämme suurena.

Toivomme, että talouden seuranta ja toimintaa tehostetaan.

2.2. Investoinnit ja toiminnan rahoitus

INVESTOINTIEN TOTEUTUMISVERTAILU 1-12 / 2019	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
Nettoinvestoinnit	-34 800 000	-1 880 000	-36 680 000	-24 011 195	12 668 805	65,46%
Menot	-35 300 000	-1 880 000	-37 180 000	-25 558 775	11 621 225	68,74%
Tulot	500 000	0	500 000	1 547 580	1 047 580	309,52%
Rahoitusosuudet	0	0	0	203 417	203 417	
Pysyvien vastaavien myynnit	500 000	0	500 000	1 344 163	844 163	268,83%

Investointien osalta tarkastuslautakunta esitti viime vuonna 20 milj. euron kattoa ja ne toteutuivat 24,0 miljoonan euron suuruisina. Kaupunki joutui ottamaan lisää velkaa 36,5 milj. euroa, joista osa kului vanhojen lainojen maksuun. Lainamäärä kasvoi ja oli 3 848 €/asukas.

2.3. Kuntien vertailutietoja

Kunta	Asukas- määrä 31.12.2018	Vero- prosentti	Verotulot €/asukas	Valtion- osuudet €/asukas	verot.+valt.os. Yht €/asukas	Vuosikate €/asukas	Poistot €/asukas	Investoinnit, netto €/asukas	kunnan lainakanta €/asukas	Vuosikate, % poistoista
Hyvinkää	46455	19,75	4 284	1 141	5 425	-2	415	825	2 787	-0,5
Inkoo	5391	20,75	4 814	1 274	6 088	108	290	350	2 850	37,2
Järvenpää	43711	19,75	4 435	667	5 102	-202	542	1 136	4 389	37,4
Kirkkonummi	39553	19,75	4 802	561	5 363	-67	445	1 193	4 244	-15,0
Lohja	45965	20,50	4 136	1 473	5 609	139	346	522	3 838	40,0
Porvoo	50393	19,75	4 821	1 078	5 899	504	527	889	3 407	95,3
Raasepori	27554	22,00	4 141	1 978	6 119	18	242	443	4 177	7,6
Salo	51850	20,75	3 634	2 122	5 756	-56	312	229	2 161	-17,8
Siuntio	6145	21,50	4 824	783	5 607	128	369	394	3 626	34,6
Vihti	29158	20,50	4 319	837	5 156	-7	360	553	3 914	-1,8
<i>keskiarvo</i>		20,50	4 421	1 191	5 612	56	385	653	3 539	21,7
<i>min</i>		19,75	3 634	561	5 102	-202	242	229	2 161	-17,8
<i>max</i>		22,00	4 824	2 122	6 119	504	542	1 193	4 389	95,3
<i>mediaani</i>		20,50	4 377	1 110	5 608	8	365	538	3 732	21,1

3. Toimielinten vuoden 2019 toiminta ja talousarvion toteutuminen

3.1. Luottamushenkilöhallinto

Luottamushenkilöhallinnon talousarvion toimintakate oli -1 810 043 euroa, toteuma oli -1 711 394 euroa, joten talousarvio alitettiin 98 649 eurolla.

Kaupunginlakimiestä pyydettiin selvittämään, voidaanko viranhaltijaesittely korvata sillä, että asiaa käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta. Tarkastuslautakunta totesi saadun selvityksen pohjalta, että hallintosäännön 141 §:ssä on hyväksytty mahdollisuus, että erityisestä syystä viranhaltijaesittely voidaan korvata sillä, että asia käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta. Erityinen syy on tavallisesti se, että asia koskee esittelijää henkilökohtaisesti ja hänen varahenkilönsäkin on joko esteellinen tai estynyt tulemasta kokoukseen. Mikäli esittelijä on asiassa esteellinen, hän ei voi myöskään toimia asian valmistelijana. Kaupunginlakimiehen arvio on, että sekä viranhaltijat että luottamushenkilöt pyrkivät nykyisin jo etukäteen ottamaan huolellisesti huomioon mahdollisen esteellisyytensä.

Toteamme, että luottamushenkilöt eivät ole mieltäneet kaupungin todellista taloustilannetta. Päätöksenteon jääviyskysymissä tulee noudattaa erityistä tarkkuutta.

3.2. Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien järjestämisestä. Vuonna 2019 toimitettiin eduskuntavaalit ja europarlamenttivaalit. Eduskuntavaaleissa Lohjan äänestysprosentti oli 68,2 ja europarlamenttivaaleissa 39,2. Keskusvaalilautakunnan talousarvion toimintakate oli - 334 080 euroa, josta toteutui -87 788 euroa, talousarvio alitettiin 246 293 eurolla. Talousarviossa oli varauduttu maakuntavaalien järjestämiseen mutta vaaleja ei järjestetty.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tilikauden aikana pidetyt vaalit saatiin hoidettua ja Lohjalta saatiin yksi kansanedustaja.

3.3. Elinvoima

Elinvoimatoimialan perustehtävä on Lohjan elinvoimaisuuden lisääminen.

Tarkastuslautakunta haastatteli tilivuoteen 2019 liittyen henkilöstöjohtaja/konsernihallintojohtajaa, hallintojohtajaa, palvelutuotantojohtajaa, kaupunkikehitysohjaajaa ja kaupunkisisältöjohtajaa.

40 Elinvoima yhteensä	TA 2019			TA2019 muutettu	TP 2019	poikkeama			muutos % TP2019- 2018
	TP 2018	suunnitelma	mr- muutos			muut.	tot.-% 2019	poikkeama 2019 ks:aan	
Tuotot	68 778 580	66 947 519	75 700	67 023 219	69 386 375	2 363 156	103,5	2 438 856	0,9
Kulut	-80 625 171	-80 500 611	-1 439 900	-81 940 511	-81 623 162	317 349	99,6	-1 122 551	1,2
Netto	-11 846 591	-13 553 092	-1 364 200	-14 917 292	-12 236 787	2 680 505	82	1 316 305	3,3

Elinvoima kokonaisuutena alitti alkuperäisen talousarvion 1,3 ja muutetun 2,7 miljoonalla eurolla.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että elinvoima pysyi alkuperäisessä talousarviossaan.

Lohjan asuntomessut on kansallisesti näyttävä ja merkittävä tapahtuma. Toivomme, että panostaminen markkinointiin ja hyvään laatuun kaikissa asuntomessuja koskevilla asioissa tuo lisää asukkaita Lohjalle.

3.3.1. Palvelutuotantolautakunta

Palvelutuotantolautakunnan alaisuuteen kuuluvat Elinvoima toimialan tulosalueista konsernihallinto ja palvelutuotanto. Palvelutuotantolautakunnan alaisten toimintojen talousarvion toimintakate oli määrärahamuutosten jälkeen 1 396 547 euroa, toteuman ollessa 10 584 084 euroa. Toimintakate toteutui 1 583 927 euroa parempana.

Palvelutuotantolautakunta	TA 2019			TA2019 muutettu	TP 2019	poikkeama		poikkeama 2019 ks:aan	muutos % TP2019- 2018
	TP 2018	suunnitelma käyttö-	mr- muutos			muut.	tot.-% 2019		
Tuotot	63 660 237	62 559 148	0	62 559 148	63 543 918	984 770	101,6	984 770	-0,2
Kulut	-59 266 374	-59 918 215	-1 244 386	-61 162 601	-60 563 446	599 155	99,0	-645 231	2,2
Netto	4 393 863	2 640 933	-1 244 386	1 396 547	2 980 474	1 583 927	213,4	339 541	-32,2

Palkanlaskennan työyksikössä on ollut ongelmia tulo- ja verorekisterin täsmäyttämisessä kirjanpitoon. Tarkastuslautakunta totesi 10.10.2019 kokouksessaan, että täsmäytykset pitää olla tehtynä vuoden 2019 loppuun mennessä.

Digitalisointi on edennyt hyvin vastaamaan nykyisiä vaateita. Palkkahallinnossa on ollut suuria ongelmia tilikauden aikana ja toivomme, että asia saadaan järjestymään.

3.3.1.1. Konsernihallinnon tulosalue

4100 Konsernihallinto yhteensä	TA 2019			TA2019 muutettu	TP 2019	poikkeama		poikkeama 2019 ks:aan	muutos % TP2019- 2018
	TP 2018	suunnitelma käyttö-	mr- muutos			muut.	tot.-% 2019		
Tuotot	3 814 166	3 719 689	0	3 719 689	3 822 567	102 878	102,8	102 878	0,2
Kulut	-11 717 851	-11 908 213	55 307	-11 852 906	-11 426 178	426 728	96,4	482 035	-2,5
Netto	-7 903 685	-8 188 524	55 307	-8 133 217	-7 603 610	529 607	93,5	584 914	-3,8

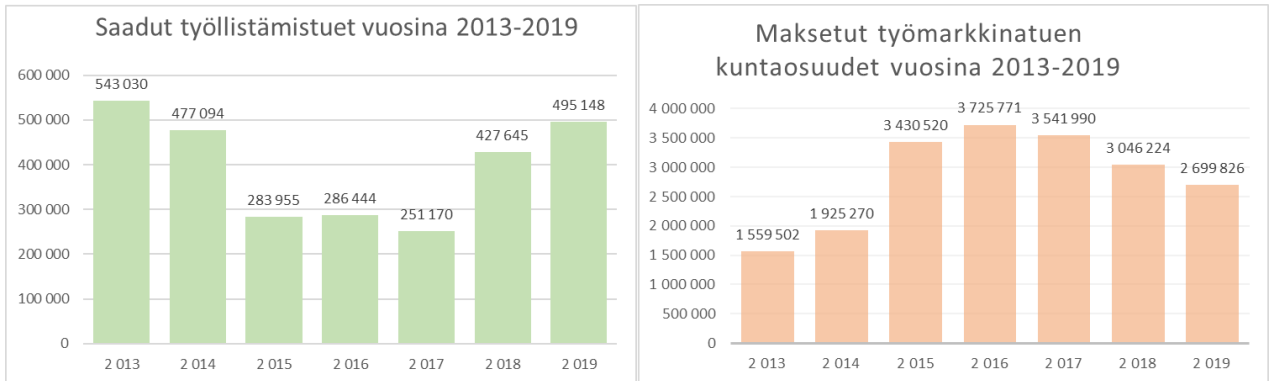
Konsernihallinnon tulosalueelle hyväksyttiin talousarvion toimintakatetta heikentäviä määrärahamuutoksia yhteensä -55 307 euroa. Näistä 30 307 euroa kohdistui varhaiseläkemenopuusteisen eläkemaksun oikaisuun ja 25 000 euroa tasapainotustoimenpiteisiin.

Henkilöstökulut ylittyivät johtuen työllistettävien määrän kasvusta, tämä on kuitenkin vaikuttanut työmarkkinatukien kuntaosuuden alentumiseen.

Konsernihallinnon talousarvio toteutui 529 507 euroa suunniteltua parempana. Vaikka euroääräinen tasapainotus toteutui, varsinaiset tasapainotustoimenpiteet vuodelle 2019 ovat kesken.

Henkilöstöhallinnon järjestelmämuutos otettiin käyttöön 1.1.2019. Sairauspoissaolojen ehkäisyyn panostettiin ja otettiin käyttöön mukautetun työn malli koko organisaatiossa. Mukautetun työn toimintamallin tavoitteena on edistää henkilöstön työkykyä ja työyhteisöjen hyvinvointia. Lohja rekry jatkoi sijaisrekrytoinnin kehittämistä ja rekrytoinnin muiden periaatteiden päivitystä.

Työllisyysasioissa kehitystyötä jatkettiin. Syksyllä 2018 aloittanut oppisopimusryhmä jatkoi kaupungin palveluksessa ja minitalkkarit toiminta jatkui ja laajeni. Työmarkkinatuen kuntaosuuksissa, ns. sakkomaksuissa, saavutettiin merkittävät säästöt.

Talous- ja strategiatoiminto oli mukana tasapainotusohjelman laidinnassa vuosille 2019-2021. Kaupungin verotulojen kertymisen heikennyttyä merkittävästi, toiminto on laatinut pitkän aikavälin skenaarioita talouden kehityksestä. Konserniohjausta tiivistettiin ja kehitettiin yhdessä konserni- ja omaisuusjaoston kanssa. Talous- ja strategia -toiminnon tehtäviin kuuluu tilastrategiaprosessi. Ns. harmaiden listojen rakennuskohteiden myymistä jatkettiin yhteistyössä palvelutuotannon tulosalueen kanssa.

Henkilöstöresursseissa oli loppu vuodesta vajetta taloussuunnittelijan siirryttyä eläköityneen kirjanpitopäällikön sijaiseksi.

Konsernihallinnon sitovat tavoitteet:

Sote- ja maakuntauudistukseen valmistautuminen

Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelut keskeytettiin eikä valmistelutoimenpiteitä tehty kevään jälkeen.

- Henkilöstö: siirtyvän henkilöstön luettelot laadittu
- Kiinteistöt: vuokrattavien tilojen luettelot luotu
- Irtaimisto: irtaimistojärjestely selvitetty
- Sopimukset: siirrettävät sopimukset luotteloitu
- Talous: Soten vaikutukset Lohjan talouteen arvioitu uudestaan

Sairauspoissaolopäivien sekä työtaturmien määrän vähentyminen

Sairauspoissaoloihin pyrittiin puuttamaan koulutuksin sekä käymällä aktiivisesti varhaisen tuen keskusteluja sekä työkuuntoneuvotteluja. Vuoden 2019 aikana laajennettiin mukautetun työn malli koko organisaatioon ja se on osaltaan vaikuttanut sairauspoissaolojen määrään.

Työtaturmia on pyritty ehkäisemään viestinnällisin keinoin sekä koulutuksilla.

Sairauspoissaolopäivien määrä vuonna 2019 oli 14,07 pv/työntekijä. Vuonna 2018 vastaava luku oli 16,5. Mittarina tavoitteen saavuttamisessa on käytetty sairauspoissaolopäivä vähenemistä/työntekijä verrattuna vuoden 2018 tasoon.

Työtaturmien lukumäärä vuonna 2019 oli yhteensä 197 (vuonna 2018 vastaava luku oli 191). Nollakorvattujen tapaturmien määrä oli 92 (vuonna 2018 luku oli 38). Mittarina on käytetty työtaturmien vähentymistä verrattuna vuoden 2018 lukumäärään.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että myös Lohjan kaupungin toimintoja, tiloja ja henkilöstöä tarkastellaan tässä taloudellisessa tilanteessa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että konsernihallinto on saavuttanut tavoitteet. Kiinnitimme erityistä huomiota sairauspoissaolojen vähenemiseen.

3.3.1.2. Palvelutuotannon tulosalue

Palvelutuotannon alaisuudessa toimivat operatiiviset hallintopalvelut, tilojen palvelut, rakennuttaminen ja kaupunkitekniikka sekä palvelutuotannon johto.

4200 Palvelutuotanto yhteensä	TA 2019			TA2019 muutettu	TP 2019	poikkeama		poikkeama 2019 ks:aan	muutos % TP2019- 2018
	TP 2018	suunnitelma käyttö-	mr- muutos			TAoon muut.	tot.-% 2019		
Tuotot	59 846 071	58 839 459	0	58 839 459	59 721 351	881 892	101,5	881 892	-0,2
Kulut	-47 548 523	-48 010 002	-1 299 693	-49 309 695	-49 137 268	172 427	99,7	-1 127 266	3,3
Netto	12 297 548	10 829 457	-1 299 693	9 529 764	10 584 084	1 054 320	111,1	-245 373	-13,9

Palvelutuotannon tulosalue on ainoa tulosalue, jossa toimintakate on palvelujen luonteen takia positiivinen. Palvelutuotannon tuotoista noin 77 % koostuu sisäisistä myynneistä. Palvelutuotannon tulosalueelle hyväksyttiin talousarvion toimintakatetta heikentäviä määrärahamuutoksia yhteensä 1 299 693 euroa. Näistä 263 309 euroa kohdistui varhaiseläkemenoperusteisen eläkemaksun oikaisuun, 57 000 euroa tasapainotustoimenpiteisiin ja 1 620 000 Teutarin kaatopaikan kunnostamiseen. Tietotekniikkapalveluiden palvelujen ostot ovat ylittyneet lähes 300 000 euroa, johtuen lisenssimaksujen korotuksista. Laskentakeskuksen ylitys on n. 106 000 euroa, tämä johtuu pääosin palkanlaskennan ostopalveluista. Palvelutuotannon toimintakate toteutui 1 054 320 euroa suunniteltua parempana, joten määrärahamuutokset olivat ylimitoitettuja.

Tilintarkastus on suorittanut ICT-tarkastuksen seurantarkastuksen, josta saadun raportin mukaan Lohjan kaupungin tietosuoja-asioissa ei ole merkittäviä puutteita. Joitakin suosituksia kuitenkin annettiin ja todettiin, että niiden toimeenpanolla voitaisiin nykytilannetta jonkin verran parantaa ja kehittää. Tietoturvassa riskit muuttuvat uusia tietojärjestelmiä käyttöön otettaessa ja etenkin pilvipalvelut asettavat haasteita.

Palvelutuotanto tulosalue käynnisti tilivuoden tarkalla seurannalla ja hankkeiden jaksotuksella. Huhtikuusta alkaen toimintaa supistettiin talousarviossa pysymiseksi.

Sisäilmakorjausten osalta tilanne on parantunut, eikä ole enää syntynyt akuutteja korjaustarpeita samassa tahdissa kuin edellisinä vuosina.

Laskentapalvelut tuottivat Siuntion kunnalle talous- ja henkilöstöpalvelut 1.1.2019 alkaen. Palkkahallinnon resurssipulaa on paikattu ostopalveluilla.

Vuoden alusta otettiin käyttöön uusi henkilöstöhallinnon järjestelmä sekä kansallinen tulorekisteri, jotka työllistivät merkittävästi palkanhallintoa. Palkkahallinnon resurssipulaa on paikattu ostopalveluilla.

Palvelutuotannon sitovat tavoitteet:

Digitalisaation edistäminen

mittarit:

Tietojärjestelmien uudistaminen ja lisäominaisuuksien käyttöönoton edistyminen
TOS (tiedon ohjaussuunnitelman) vieni toimistojärjestelmiin, projektin eteneminen
Tietosuoja ja tietoturvallisuuden kehittämisen edistyminen

- Luotu Raindance taloudenohjausjärjestelmään JHS200 tuotekatalogit ja tuotteet.
- Käynnistetty VM:n hankerahoituksella tiedolla johtamisen tuotteistamishanke.
- Toteutettu työterveyshuollon tietojärjestelmämuutokset työterveydenhuollon yhtiöittämisen takia.
- Uusittu vuoden aikana 204 kpl Windows 10 työasema ja päivitetty 970 työasemaa.
- Uudistettu virustorjuntajärjestelmät. ADFS-tunnistautuminen otettu käyttöön Cloudia kilpailutus järjestelmässä.
- Otettu käyttöön uusi tietotekniikan ja -turvan koulutusportaali.
- Tietoverkon ja järjestelmien Solarwinds-valvontajärjestelmän käyttöönotto aloitettu.
- Sosiaalitoimen ja lastenvalvonnan uuden ajanvarausohjelmiston käyttöönotto aloitettu.
- Femart-järjestelmän passiiviaineisto siirrot saatettu loppuun.
- Aloitettu telejärjestelmien uudistaminen.
- Otettu käyttöön HR-lisämoduuleita.
- Tietosuojaprosessit päivitetty ja otettu käyttöön.
- Laajennettu CCloudia sopimushallintaan.

Ekohankkeet ja kiertotalous:

mittarit:

muodostettu uusi Hinku 2.0 mukainen toimintamalli
käynnistetty pilotti-luonteisesti jakamis-, kierto- ja eko-/energiahankkeita Hinku 2.0 ohjelman mukaisesti.

Hinku 2.0 ohjelma on valmistettu ja viety päätöksentekoon.
Hinku ohjelman mukaisia kehittämishankkeita on valmisteltu, mm. aurinkovoimala asennukset 4 kohdetta, hävikki-ruokapilotti, kierrätyspilotti, energiatehokkuuskohteet.
Kaupunki on liittynyt KESKO-hankkeeseen, jossa kehitetään Hinku- ja ekologisuusraportointia kunnissa.

Kiinteistöomaisuuden ja tilojen optimointi, harmaiden listojen hyödyntäminen kiinteistöomaisuuden vähentämisessä

mittarit:

kiinteistöomaisuuden hallinnan ja rakentamisen organisoinnin eteneminen
harmaiden listojen projektin kautta tapahtuva kiinteistömäärän väheneminen

Tilakeskusorganisaatio on perustettu ja toiminta on käynnistynyt.
Laurentiustalon ja Ojamotalon allianssihankeet ovat toteutuksessa aikataulun mukaisesti.
Järnefelt talon kilpailutus on käynnistetty.
Suunnitellut korjaushankkeet on toteutettu ja ns. harmaiden listojen kohteiden myyntiä on jatkettu.
Periaatteet rakentamisen materiaalivalintoihin ja käyttökohteisiin on valmisteltu, esittely on helmikuussa 2020.

Asuntomessut infrastruktuuri valmis**mittarit:**

Asuntomessualueen kunnallisteknisen infrastruktuurin toteutuksen eteneminen
Taimiston liikuntapuiston rakentamisen valmistelun eteneminen

Asuntomessualueen infrastruktuuri on toteutettu.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Taimiston hankesuunnitelman ja rakentamisen I-vaiheen määrärahavarauksen vuodelle 2020.

Kaava-alueiden toteuttaminen**mittarit:**

käynnissä olevien kaava-aluehankkeiden (Taka-Routio ja Gunnarla) valmistumisen eteneminen
Paloniemen, Lempolan ja Karnaisten kaava-alueiden toteuttamisen eteneminen

Suunnitellut kaava-alueet on toteutettu ja otettu käyttöön.

Tarkastuslautakunta toteaa, että palvelutuotannon tavoitteet ovat oikeansuuntaisia ja osittain saavutettu.

3.3.2. Vetovoimalautakunta

Vetovoimalautakunnan alaisia tulosalueita ovat kaupunkikehitys ja kaupunkisisällöt.

Vetovoimalautakunta	TA 2019			TA2019 muutettu	TP 2019	poikkeama		poikkeama 2019 ks:aan	muutos % TP2019- 2018
	TP 2018	suunnitelma	mr- muutos			muut.	tot.-% 2019		
Tuotot	5 118 342	4 388 371	75 700	4 464 071	5 842 456	1 378 385	130,9	1 454 085	14,1
Kulut	-21 358 797	-20 582 396	-195 514	-20 777 910	-21 059 717	-281 807	101,4	-477 321	-1,4
Netto	-16 240 455	-16 194 025	-119 814	-16 313 839	-15 217 261	1 096 578	93,3	976 764	-6,3

Vetovoimalautakunnan talousarvion toimintakate oli -16 313 839 euroa, hyväksytyjen määrärahamuutosten vaikutus toimintakatteeseen oli -119 814 euroa. Muutettu talousarvio toteutui 1 096 578 euroa suunniteltua parempana. Toteutuneen tilinpäätöksen perusteella määrärahamuutoksia ei olisi tarvinnut tehdä.

Sammatin Kievarin ja Kokkokallion huvilan myynnit aiheuttivat ihmetystä. Pidämme hyvänä, että kiinteistöjen myyminen saatiin keskitettyä kaupunginhallitukselle.

Pidämme myös hyvänä, että kaavoja valmistui vuoden aikana viisi kappaletta.

3.3.2.1. Kaupunkikehitys

4300 Kaupunkikehitys yhteensä	TA 2019			TA2019 muutettu	TP 2019	poikkeama		poikkeama 2019 ks:aan	muutos % TP2019- 2018
	TP 2018	suunnitelma	mr- muutos			muut.	tot.-% 2019		
Tuotot	3 096 869	2 522 359	97 000	2 619 359	3 584 386	965 027	136,8	1 062 027	15,7
Kulut	-5 609 659	-5 337 870	-230 023	-5 567 893	-5 551 632	16 261	99,7	-213 762	-1,0
Netto	-2 512 790	-2 815 511	-133 023	-2 948 534	-1 967 246	981 288	66,7	848 265	-21,7

Kaupunkikehityksen talousarvio toteutui 981 288 euroa suunniteltua parempana. Kaupunkikehityksen osuus kaupungin toimintakatteesta on 0,8 %. Tulosalueelle hyväksyttiin määrärahamuutoksia, jotka heikensivät alkuperäistä talousarvion toimintakatetta yhteensä 133 023 euroa. Tästä tasapainotustoimenpiteiden aiheuttamat muutokset olivat 47 000 euroa, ulkoilureititöimitukseen -150 000 euroa ja varhaiseläkemenoperusteisen eläkemaksun oikaisut -30 023 euroa. Kaupunkikehityksen talousarvio toteutui 981 000 euroa suunniteltua parempana toimintatuottojen johtuen ennakoitua paremmasta toteutumisesta. Toimintatuottoja kertyi 965 027 euroa budjetoitua enemmän.

Tarkastuslautakunta haastatteli kaupunkikehitysjohtajaa 14.11.2019 kokouksessaan.

Kaupunkikehityksen sitovat tavoitteet:

Maankäytön tehostaminen erityisesti "tunnin junan" asemaseudun tuntumasta sekä potentiaalisilta työpaikka-alueilta

mittari:

hankitun raakamaan määrä ja sijainti
luovutettujen kiinteistöjen määrä

Tavoite on toteutunut osittain ehdollisena, odottaa yleiskaavan vahvistumista.

Kaavoitusprosessin kehittäminen

mittari:

kaavojen valmistuminen kaavoitusohjelman aikataulun mukaan

Edetään kaavoitusohjelman mukaan. Avoin virka hidastaa kaavojen toteutusta.

Nauhataajamaan valmistui viisi asemakaavaa:

- L71 Haukilahti
- L52 Hiidensalmi
- L86 Petäjäpuisto
- L50 Paloniemi I (osa)
- L87 Maksjoen kauppapuutarha

Lieviö-Pauni maaseutualueiden osayleiskaava valmistui.

Ns. Tunnin junan osayleiskaavat (3 kpl) ovat valmisteluvaiheessa.

Kaksi ranta-asemakaavaa hyväksyttiin.

Viisi asemakaavaa tai asemakaavamuutosta eteni ehdotusvaiheeseen ja neljä valmisteluvaiheeseen.

Asuntomessujen eteneminen

mittarit:

kaavan valmistuminen ajoissa
tonttien luovutuksen valmistelu ja myynnin sujuminen

Tonteista on myyty/vuokrattu suuri osa.

Rakennusvalvonnan sujuva prosessi

mittari:

lupakäsittelyn vaatima aika ja asiakaspalaute

Rakennusrekisterin perusparannusprojekti on käynnistynyt ja hyvässä alussa.

Lupien vasteajat ovat edelleen lyhentyneet.

Tarkastuslautakunta toteaa, että maankäytön tehostaminen erityisesti "tunnin junan" asemaseudun tuntumassa, potentiaalisilla työpaikka-alueilla sekä myös tulevan asutuksen alueella on tärkeitä. Valmistelut tulee tehdä niin selkeästi, että luottamushenkilöt pystyvät hyvin ymmärtämään maanhankinnan tärkeyden. Kyse on pitkän aikavälin tavoitteiden edistämisestä.

3.3.2.2. Kaupunkisisällöt

4400 Kaupunkisisällöt yhteensä	TA 2019 käyttö-		mr- muutos	TA2019		poikkeama			muutos % TP2019- 2018
	TP 2018	suunnitelma		muutettu	TP 2019	muut. TA:oon	tot.-% 2019	poikkeama 2019 ks:aan	
Tuotot	2 021 473	1 866 012	-21 300	1 844 712	2 258 070	413 358	122,4	392 058	11,7
Kulut	-15 749 138	-15 244 526	34 509	-15 210 017	-15 508 085	-298 068	102	-263 559	-1,5
Netto	-13 727 665	-13 378 514	13 209	-13 365 305	-13 250 015	115 290	99,1	128 499	-3,5

Kaupunkisisältöjen talousarvio toteutui 115 290 muutettua talousarviota parempana.

Muusikoille maksettavat matkakorvaukset herättivät kysymyksiä syksyllä 2019. Haastattelujen ja selvitysten mukaan, muusikkojen palkat maksetaan sopimusten mukaisesti. Matkakorvausten perusteet on selvitetty muusikoille.

Kaupunkisisältöjen sitovat tavoitteet:

Digitalisoinnin edistäminen

mittari:

uusien hankkeiden määrä ja olevien hankkeiden edistyminen (Eepos, Hellewi)

Eepos-ohjelmassa otettiin lisää toimintoja käyttöön.
Hellewi-ohjelma otettu tehokkaasti käyttöön.
Digimarkkinointia kehitetään ja koulutus jatkuu.
Eventz-tapahtumakalenteri on uudistumassa.
Laurentius-salin markkinoinnin tehostamine on lisännyt salin käyttöä ja vuokratuloja.

Taimiston liikuntapuiston kehittäminen

mittari:

hankesuunnitelmien edistyminen

Hankesuunnittelu etenee suunnitellusti.

Palvelutuotantolautakunta hyväksyi 4.12.2019 156§ hankesuunnitelman
Vetovoimalautakunta lausui 18.12.2019 189§ hankesuunnitelmasta

Tilivuoden 2019 jälkeen:
Kaupunginhallitus hyväksyi 13.1.2020 9§ hankesuunnitelman
Kaupunginvaltuusto hyväksyi 22.1.2020 5§ hankesuunnitelman
Toteutus alkanee kaavan hyväksymisen jälkeen

Kirjaston kehittämissuunnitelma etenee

mittari:

omatoimikirjasto Saukkola toteutettu

Saukkolan omatoimikirjasto-hankkeen eteneminen edellyttää kirjastotilan sisäilmakorjaustöiden toteutumista.
Kirjaston kehittämishanke on tuonut henkilöstösäästöjä

Kulttuuri- ja liikuntamahdollisuuksien käytän lisääminen ja aktivointi**mittari:**

Kaiku-kortin käyttöönotto ja käyttäjien määrä

Kaikukortti-kokeilu onnistui hyvin ja kortti tulee käyttöön seuraavaksi kolmeksi vuodeksi.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä kaupunkisisältöjen tuottamisen kehittämistä.

3.4. Hyvinvointi

Hyvinvointi-toimialan perustehtävänä on edistää kasvua ja oppimista, terveyttä ja elämänhallintaa sekä toimintakykyä ja hyvää elämää.

Talousarviossa esitetyt vuoden 2019 painopisteet olivat:

- Toimivat ja tehokkaat prosessit
- Oikea-aikaisen varhaisen tuen varmistaminen
- Tehokas ja tarkoituksenmukainen palveluverkko
- Kohti tasapainoista taloutta

Tarkastuslautakunta haastatteli tilivuoteen 2019 liittyen hyvinvointitoimialanjohtajaa koko toimialaa koskien.

50 Hyvinvointi yhteensä	TA 2019				poikkeama			muutos %	
	TP 2018	suunnitelma	mr-	TA2019	muut.	tot.-%	poikkeama	TP2019-	
Tuotot	29 519 708	25 650 370	2 594 900	28 245 270	28 962 960	717 690	102,5	3 312 590	-1,9
Kulut	-267 734 087	-262 598 700	-3 662 020	-266 260 720	-267 831 012	-1 570 292	100,6	-5 232 312	0,0
Netto	-238 214 379	-236 948 330	-1 067 120	-238 015 450	-238 868 051	-852 601	100,4	-1 919 721	0,3

Hyvinvointi kokonaisuutena ylitti alkuperäisen talousarvion 1,9 ja muutetun 0,9 miljoonalla eurolla.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tavoitteet ovat hyvät, mutta talousarvio tulee mitoittaa käyttöä vastaavaksi. Mahdolliset ylitykset tulee saattaa ajoissa valtuuston päätettäväksi.

Hyvinvointitoimialan sitovat tavoitteet:

Tehokas ja tarkoituksenmukainen palveluverkko

Mittari:
yksikköhinta

Suunnitellut palveluverkkomuutokset on toteutettu hallitusti.

Pentinkulman muutossuunnitelmat eivät ole edenneet, muutoin talouden tasapainotusohjelmaan sisältyneiden muutosten suunnittelu ja toteuttaminen ovat edenneet.

Varmistetaan yhteistyöprosessit tulevan maakunnan kanssa.

Mittari:
osallistuminen valmisteluun (määrä)

Yhteishankintojen valmistelu Espoon ja muiden Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa on edennyt siten, että hankintapäätökset on tehty mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankinnoista.

Työttömien terveys- ja eläkeselvittelyistä on saatu hyviä tuloksia.

Monialaista alueellista työtä kehitetään viemällä palveluja lähelle kuntalaisten arkea.

Mittari:
asiakastytyväisyys

Alueryhmien toiminta on vakiintunut.
Aluetyötä tukeva työntekijöiden oppisopimuskoulutus on edennyt.

Muutosten hallittu läpivienti sote-uudistuksessa

Mittari:
henkilöstön työtyytyväisyys

Työterveyshuollon yhtiöittämiseen liittyvät päätökset on tehty ja siirron valmistelu on toteutettu suunnitelmallisesti.

Talouden tasapainotukseen liittyviä toimenpiteitä on viety eteenpäin aktiivisesti ja talouden tasapainotusohjelman mukaiset palvelurakenteen muutossuunnitelmat on käynnistetty.

Varmistetaan henkilöstön osaamista

Mittari:
valmiit osaamiskuvaukset

Osaamiskartan laatimistyö on edelleen kesken.

Monitoimijataloja ja palvelukeskuksia kehitetään yhdessä asiakkaiden kanssa.

Mittari:
toteutuneiden palvelujen määrä

Monitoimijatalojen toiminta on jatkunut vakiintuneesti koko vuoden. Kehittäminen jatkuu eri toimijoiden ja yhteistyötahojen kanssa.

Vahvistetaan matalan kynnyksen palveluja

Mittari:
asiakaspalaute

Sosiaalityön jalkautuvat palvelut ovat toteutuneet ja vakiintuneet. Sosiaali- ja kriisipäivystyksen matalan kynnyksen palvelumalli on toteutunut hyvin.

Rokotuskampanjat (influenssa- ja punkkirokotukset ovat toteutuneet matalan kynnyksen palveluna laajennetuilla vastaanottoajoilla.

Tarkastuslautakunta toteaa, että toimialan toimintaa tulee seurata niin, että pystytään tarvittaessa muuttamaan toimintaa talousarvion puitteissa. Matalan kynnyksen palvelut, erityisesti rokotukset, ovat saaneet hyvää palautetta.

3.4.1. Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta

Lasten, nuorten ja perheiden lautakunnan alaisuuteen kuuluu lasten, nuorten ja perheiden palvelualue

Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta	TA 2019		mr- muutos	TA2019		poikkeama		muutos % TP2019-	
	TP 2018	suunnitelma		käyttö-	muutettu	muut.	tot.-%		poikkeama
Tuotot	9 548 293	7 260 650	2 092 900	9 353 550	8 775 171	-578 379	93,8	1 514 521	-8,1
Kulut	-113 154 264	-109 521 150	-1 357 800	-110 878 950	-109 264 166	1 614 784	98,5	256 984	-3,4
Netto	-103 605 972	-102 260 500	735 100	-101 525 400	-100 488 994	1 036 406	99,0	1 771 506	-3,0

Palvelualueen toimintakate oli -100 488 994 euroa.

Palvelualueen toimintakate toteutui 1 036 406 euroa suunniteltua parempana. Lasten nuorten ja perheiden palvelualueen osuus kaupungin toimintakatteesta on 40,0 %.

Palvelualueelle hyväksyttiin määrärahamuutoksia, jotka paransivat alkuperäistä talousarvion toimintakatetta yhteensä 735 100 euroa. Tästä tasapainotustoimenpiteiden aiheuttamat muutokset olivat -278 000 euroa, varhaiseläkemenoperusteisen eläkemaksun kohdentamisen oikaisut -292 900 euroa. Hyvinvointijohtajan päätöksellä (§9/2019) palvelualueelta tehtiin määrärahasiirto lastensuojelun asiakaspalveluustoista työikäisten palvelualueelle palveluiden ostoihin 750 000 euroa., joka paransi talousarvion toimintakatetta 750 000 euroa. Edellä mainittujen lisäksi harkinnanvaraiset avustuksiin tehdyt määrärahamuutokset kasvattivat toimintatottoja 2 092 900 euroa.

Käynnissä olleiden projektien ja hankkeiden avulla on pyritty varhaiseen tuen havainnoimiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn.

Lohjan lapsimäärä on laskenut kuluneiden vuosien aikana huomattavasti, etenkin alle kouluikäisten lasten määrissä ja se tulee vaikuttamaan varsinkin neuvola- ja varhaiskasvatus-työssä. Kokoaikaisen subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palautuminen syksyllä 2020 tuo haasteita kelpoisen henkilöstön ja sijaisten saatavuuteen sekä palvelusetelmäärärahan riittävyteen. Talouden tasapainotus tuo epävarmuutta yksiköihin.

Perusopetuksessa otettiin käyttöön uusi tuntikehyslaskentamalli ja tuntijakoa muutettiin vastaamaan valtakunnan minimitasoa. Painetta henkilöstökuluihin aiheuttaa kaikenikäisten oppilaiden kasvanut tuen tarve. Haasteena perusopetuksessa ovat samanaikainen sekä oppilasmäärän väheneminen että tehostetun tuen tarpeessa olevien oppilaiden määrän kasvu.

Sosiaalipalveluissa on edelleen ollut jonkin verran vaihtuvuutta, erityisesti sosiaaliohjaajissa. Kaikki sosiaalityöntekijöiden vakanssit saatiin kuluneen vuoden aikana täytettyä.

Nuorisokeskus on saavuttanut toiminnalleen asetetut tavoitteet. Uusia toimintatapoja on kehitetty aktiivisesti. Ehkäisevä päihdetyö otettiin osaksi kaikkien nuorisotalojen arkea. Nuorisotyöpaja on pystynyt toiminnallaan vaikuttamaan nuorten työttömyyskehityksen kasvun laskemiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn.

Erityisesti lapsiperheiden sosiaalipalveluissa työyhteisön ilmapiiriin vaikuttivat esimiesorganisaation muutos, kasvavat lastensuojeluilmoitukset, yhteydenottojen lisääntyminen, työyhteisön toimintakulttuurin haasteet sekä työprosessien ja työnkuvien epäselvyydet. Yksiköissä näkyi kuitenkin kiitettävällä tavalla kehittämismyönteisyyttä ja sitoutumista asiakaslähtöiseen toimintaan.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat kehittyneet parempaan suuntaan.

3.4.2. Sosiaali- ja terveyslautakunta

Sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisia palvelualueita ovat työikäisten- ja ikääntyneiden palvelualueet.

Sosiaali- ja terveyslautakunta	TA 2019			TA2019		poikkeama		muutos %	
	TP 2018	suunnitelma	mr- muutos	muutettu	TP 2019	muut. TA:oon	tot.-% 2019	poikkeama 2019 ks:aan	TP2019-2018
Tuotot	19 971 416	18 389 720	502 000	18 891 720	20 187 789	1 296 069	106,9	1 798 069	1,1
Kulut	-154 579 823	-153 077 550	-2 304 220	-155 381 770	-158 566 846	-3 185 076	102,0	-5 489 296	2,6
Netto	-134 608 407	-134 687 830	-1 802 220	-136 490 050	-138 379 057	-1 889 007	101,4	-3 691 227	2,8

Sosiaali- ja terveyslautakunnan talousarvion toimintakate oli -138 379 057 euroa, hyväksytyjen määrärahamuutosten vaikutus toimintakatetta heikentävästi oli 1 802 220 euroa. Muutettu talousarvio toteutui 1 889 007 euroa suunniteltua heikompana. Vammaispalvelujen palvelujen ostot ovat samalla tasolla kuin vuonna 2018, mutta ne oli budjetoitu n. 1 milj. euroa pienemmiksi. Erikoissairaanhoidon kustannukset ylittivät 2,8 milj. euroa muutetun talousarvion.

3.4.2.1. Työikäisten palvelualue

5400 Työikäisten palvelualue yhteensä	TA 2019			TA2019		poikkeama		muutos %	
	TP 2018	suunnitelma	mr- muutos	muutettu	TP 2019	muut. TA:oon	tot.-% 2019	poikkeama 2019 ks:aan	TP2019-2018
Tuotot	8 309 056	7 489 820	200 000	7 689 820	8 234 033	544 213	107,1	744 213	-0,9
Kulut	-107 747 742	-108 541 250	-1 560 770	-110 102 020	-113 626 283	-3 524 263	103,2	-5 085 033	5,5
Netto	-99 438 686	-101 051 430	-1 360 770	-102 412 200	-105 392 250	-2 980 050	102,9	-4 340 820	6,0

Työikäisten palvelualueen talousarvion toimintakate oli -105 392 250 euroa, hyväksytyjen määrärahamuutosten vaikutus toimintakatetta heikentävästi oli 1 360 770 euroa. Muutettu talousarvio toteutui 2 980 050 euroa suunniteltua heikompana.

Palvelualueelle hyväksyttiin määrärahamuutoksia, jotka heikensivät alkuperäistä talousarvion toimintakatetta yhteensä 1 360 770 euroa. Tästä tasapainotustoimenpiteiden aiheuttamat muutokset olivat 309 230 euroa. Hyvinvointijohtajan päätöksellä (§9/2019) lasten nuorten ja perheiden palvelualueelta tehtiin määrärahasiirto työikäisten palvelualueelle palveluiden ostoihin -750 000 euroa ja työterveyshuollon peruspalveluihin myönnetty lisämääräraha -920 000 euroa.

Palvelujen ostojen suurimmat ylitykset syntyivät seuraavissa toiminnoissa:

	TA	LMR	Ta 2019	Käyttö 2019	Jäljellä	Käyttö %	TP 2018
5412 Ostopalveluterveysasemat	-1 553 700	-300 000	-1 853 700	-2 110 544	256 844	113,9	-1 768 389
5530 Vammaispalvelut	-13 487 300	22 190	-13 465 110	-14 508 476	1 043 366	107,7	-14 417 252
5650 Erikoissairaanhoido	-62 681 000	7 000	-62 674 000	-65 458 535	2 784 535	104,4	-58 675 805

Pitkäaikaistyöttömien eläkeselvittely käynnistettiin 88 henkilölle, joista eläkehakemuksia lähti 39. Selvittelyn myötä saatiin myönteisiä eläkepääätöksiä 10 kpl.

Toimintavuotta ovat hankaloittaneet sekä henkilöstön poissaolot että erityisesti hammashoitajien heikko saatavuus.

Kulttuuria kaikille -järjestön kanssa yhteistyössä aloitettu Kaikukortti-hanke käynnistettiin 1.3.2019. Kaikukortti on mahdollistanut vähävaraisille sosiaalipalvelujen asiakkaille maksuttoman kulttuuri- ja liikuntapalvelujen käytön erikseen sovituissa kohteissa. Toimintaa tullaan jatkamaan vuonna 2020.

Sosiaali- ja erityispalvelujen toiminnassa pyrittiin vahvistamaan omaa palvelutuotantoa, helpottamaan palvelujen saatavuutta. Tehostamalla päihdekliniikan avopalveluja pystyttiin vähentämään laitospalvelun tarvetta sekä aloittamaan uusia hoitomuotoja.

Työterveyskeskuksen toimintaan vaikutti yhtiöittämissä valmistelu, joka eteni hallitusti.

HUS laskutti jäsenkunnilta vuonna 2019 palveluiden käytöstä 99,9 milj. euroa, eli 6 % alkupe- räistä talousarviotaan enemmän. Lohjan lisälaskutus oli lähes 4 milj. euroa. Kalliin hoidon ta- sauksena Lohja sai palautusta n. 2,6 milj. euroa.

3.4.2.2. Ikääntyneiden palvelualue

5700 Ikääntyneiden palvelualue yhteensä	TA 2019				poikkeama			muutos %	
	TP 2018	suunnitelma	mr- muutos	TA2019 muutettu	TP 2019	muut. TA:oon	tot.-% 2019	poikkeama 2019 ks:aan	TP2019-2018
Tuotot	11 662 360	10 899 900	302 000	11 201 900	11 953 756	751 856	106,7	1 053 856	2,5
Kulut	-46 832 081	-44 536 300	-743 450	-45 279 750	-44 940 563	339 187	99,3	-404 263	-4,0
Netto	-35 169 721	-33 636 400	-441 450	-34 077 850	-32 986 807	1 091 043	96,8	649 593	-6,2

Palvelualueelle hyväksyttiin määrärahamuutoksia, jotka heikensivät alkuperäistä talousarvion toimintakatetta yhteensä 441 450 euroa. Tästä tasapainotustoimenpiteiden aiheuttamat muutokset olivat -577 828 euroa, varhaiseläkemenoperusteisten eläkemaksujen kohdentamisen oikaisu -80 700 euro ja lisämääräraha 1 100 000 euroa.

Palvelualueen toimintakate oli -32 986 807 euroa, toteutuen 649 593 euroa alkuperäistä ja 1 091 043 euroa muutettua talousarviota parempana. Toteutuneen perusteella tarvetta määrärahamuutoksiin ei olisi ollut.

Uudenmaan sote- valmistelu päättyi keväällä 2019. Yhteistyötä jatkettiin Läntisen Uudenmaan kuntien kanssa valmistellen yhteisiä hankintoja.

Palvelualueen työilmapiiri koettiin pääsääntöisesti hyvänä. Haasteita työyksiköille ovat aiheutaneet kesäajan henkilöstön saatavuus ja talouden tasapainotusohjelman toimenpiteet.

Kotihoidossa Evondos -lääkeautomaattien lisääminen on auttanut kohdentamaan työntekijä- resurssia tarkoituksenmukaisemmaksi.

Palveluohjauksessa kehitettiin asiakkaiden sijoitusprosessia (SAS). Kuluneen vuoden aikana hoivapaikkaliikenne on saatu toimivaksi ja odotusajat eri sosiaalipalveluihin lain mukaisiksi. Yksityisten hoivakotien valvontaa toteutettiin valvontasuunnitelman mukaisesti.

Omaishoidon asiakasmäärä pysyi edellisen vuoden tasolla. Omaishoitajilta saadun palautteen perusteella käynnistettiin omaishoidon lakisääteisten vapaiden käyttökokeilu.

Veteraanilainsäädännön muututtua 1.11.2019, asumispalveluissa asuvat tammenlelvätun- nuksen omaavat veteraanit saavat ruoan, puhtauden ja hoivan maksutta.

Kuntoutuksen ja hoivan palvelurakennemuutos jatkui, kun Petäjäkoti aloitti toimintansa tavalli- sen palveluasumisen yksikkönä 1.1.2019 alkaen. Muutos tavallisen palveluasumisen yksiköksi on ollut tarkoituksenmukainen ja vahvistanut monimuotoisen asumisen mahdollisuuksia. Osana talouden tasapainotusohjelmaa käynnistettiin suunnittelu Kaisankallion, Tupalan ja Ko- tolan muuttamisesta tavallisen palveluasumisen yksiköiksi.

Palliativisen hoidon ja saattohoidon kehittäminen jatkui omana toimintana ja osana Lohjan sairaanhoitoalueen kehittämistä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että monipuolista palvelutarjontaa tulee ylläpitää niin kauan kuin ne ovat eduksi palvelunsaajalle ja Lohjan kaupungille. Toteutuneen perusteella tar- vetta määrärahamuutoksiin ei olisi ollut.

4. Henkilöstö ja henkilöstöhallinto

Kaupungin henkilöstökulut ylittivät alkuperäisen talousarvion 1,2 milj. euroa ja alittivat muutetun talousarvion 1,9 milj. euroa.

Kaupungin henkilöstömäärä väheni 168 työntekijällä (2019: 3039; 2018:3207). Vakituudesta henkilöstöstä väheni 70 työntekijää (2019:2357; 2018:2427) ja määräaikaista 98 työntekijää (2019:682; 2018:780).

Määräaikaisista oppisopimuksella työskenteli 12, työllistämistuella 26 ja harjoittelijoita neljä.

Sairauspoissaolojen vähentämiseksi on tehty erilaisia toimenpiteitä. Esimiesten kouluttamista on lisätty, otettu käyttöön varhaisen tuen malli ja korostettu työkontoneuvotteluiden tärkeyttä. Työkontoneuvotteluita käytiin vuonna 2019 yhteensä 120 kappaletta. Sairauspoissaolopäivät työntekijää kohden vähenivät 2,42 päivällä, ollen 14,07päivää/henkilötyövuosi (2018:16,49), luku alittaa kunta-alan keskimääräisen luvun 17,00 päivää/henkilötyövuosi.

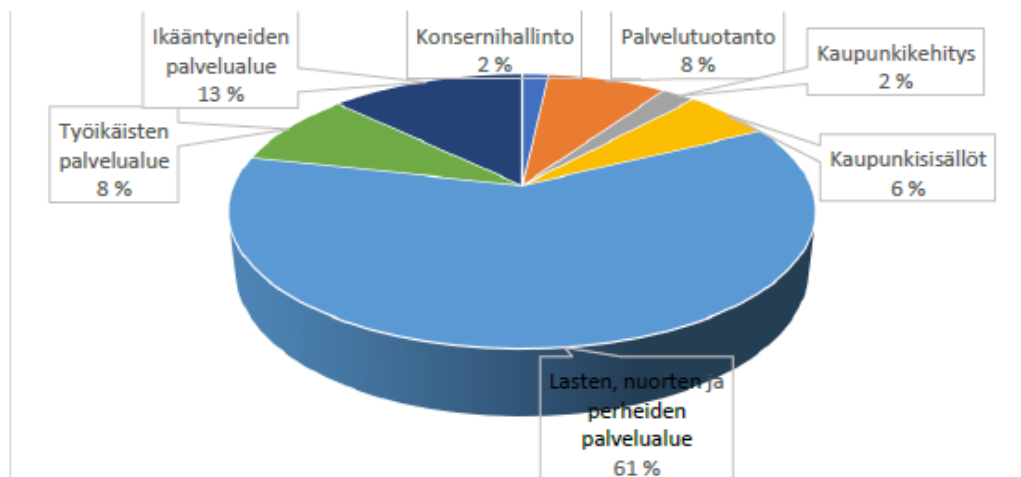
Henkilöstön työhyvinvointia on seurattu vuosittain tehtävällä työhyvinvointikyselyllä. Kyselyn tuloksien perusteella vastaukset ovat parantuneet mm. esimiestyön ja työyhteisön toimivuuden osalta.

Lohjan kaupungissa otettiin keväällä 2019 käyttöön mukautetun työn toimintamalli. Mukaute- tussa työssä työntekijällä on mahdollisuus tehdä omaa tai vastaavaa muuta työtä mukaut- tusti sairauspoissaolon sijaan täydellä palkallaan. Mukautettu työ on työntekijälle vapaaeh- toista ja sen soveltuvuuteen tarvitaan aina terveydenhuollon ammattilaisen arvio sekä työn- antajan arvio mahdollisuuksista tarjota työtä rajoitukset huomioiden. Saatu palaute mukaut- tusta työstä on ollut positiivista ja se on vähentänyt sairauspoissaolojen määrää.

Työtaturmien määrä on noussut jonkin verran mutta niiden vakavuusaste on pienentynyt merkittävästi.

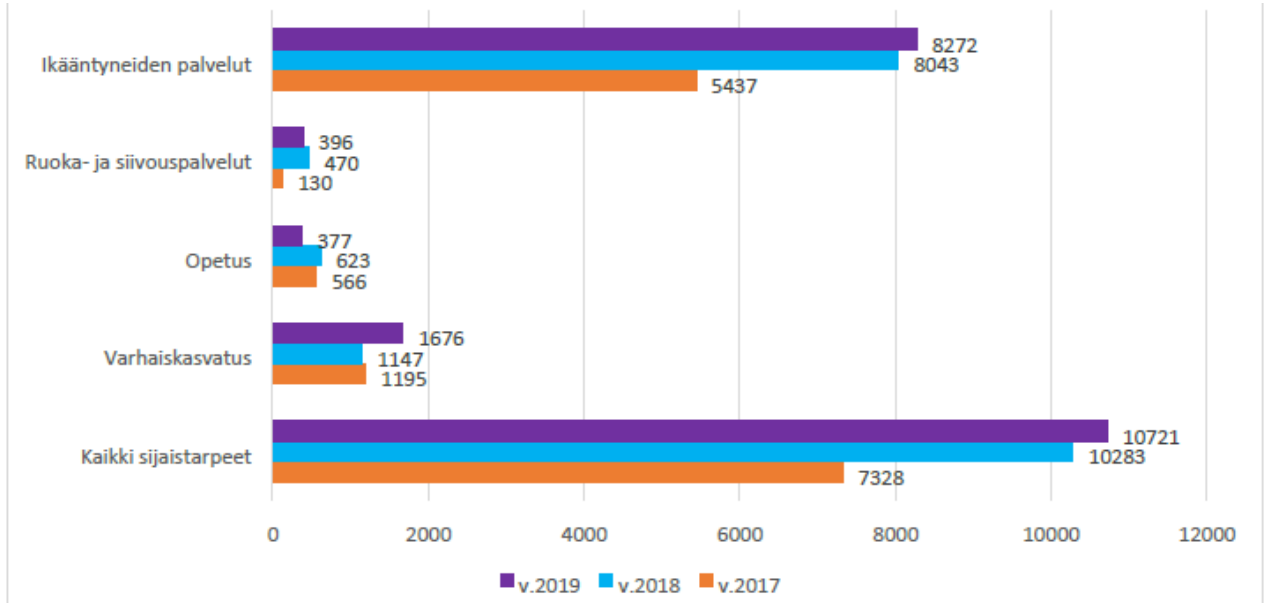
Työntekijöistä ja työnantajan edustajista koostuva yhteistoimintaelin kokoontui 10 kertaa. Yh- teistyötoimikunnassa on käsitelty erilaisia henkilöstöön ja sen asemaan vaikuttavia asioita. Kaupunginjohtaja piti jokaisessa kokouksessa ajankohtaiskatsauksen, jossa käsiteltiin henki- lökunnan kannalta tärkeitä valmistelussa olevia ja käsitteeseen tulevia asioita.

Vuonna 2019 haettiin 4135 koulutuspäivää, eniten lasten, nuorten ja perheiden palvelualue- eella sekä ikääntyneiden palvelualueella.

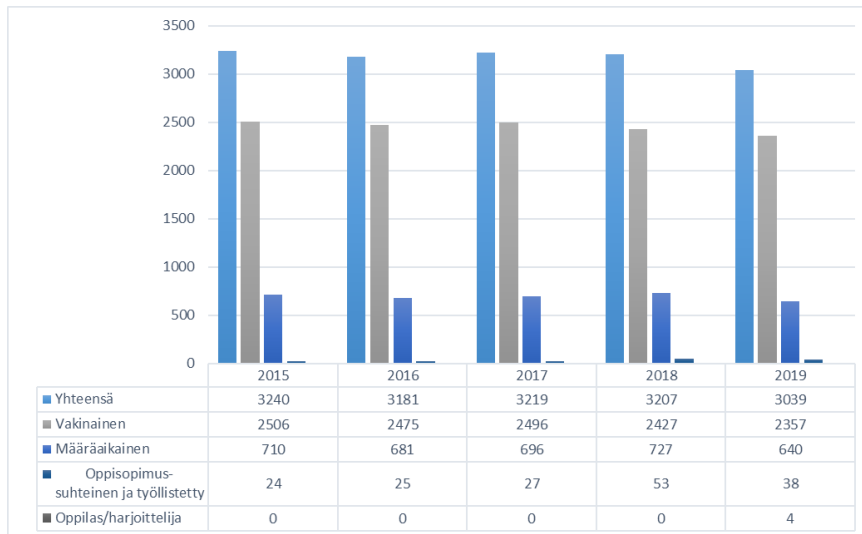

Koulutuspäivien jakautuminen tuos- ja palvelualueille 2019

Rekrytointikäytäntöjä on kehitetty, erityisesti sijaisvälitystä on laajennettu.

Kaupungin palveluksesta lähti vuonna 2019 pois 192 työntekijää, joista 68 siirtyi eläkkeelle. Toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa aloitti 59 henkilöä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että ilahduttavaa oli sairauspoissaolojen ja vakavien työtapa-
turmien vähentyminen. Mukautetun työn toimintamallin käyttöönottoa pidämme hyvänä.
Toteamme myös, että tarpeellisiin koulutuksiin tulee jatkossakin olla mahdollisuus.

Sijaisrekrytointi on hyvällä tasolla, mutta edelleen on tehtävä töitä Lohjan kaupungin kehit-
tämässä kiinnostavaksi työnantajaksi, etenkin toimissa, joissa on työvoimapulaa.

Tarkastuslautakunta toivoo, että henkilöstön tietoisuutta siitä, heidän osaamistaan ja työ-
tään arvostetaan. Hyvistä saavutuksista tulisi antaa lisää tietoa asukkaille.

5. Organisaatiouudistuksen arviointi

Emeritus professori Risto Harisalo valittiin tekemään arviointi Lohjan kaupungin organisaation nykytilasta. Raporttia tullaan käsittelemään toimielimissä keväällä 2020.

Kaksi asiaa, jotka nousivat raportista selkeästi esille, olivat poliittisen ja hallinnollisen johdon välinen jännite sekä toimistosuhteiden asema ja sijoitus organisaatiossa.

Professorin mielipiteeseen tarkastuslautakunta toteaa, että organisaation joustavuutta on lisättävä ja on todettava, että poliittinen päätöksenteko ohjaa virkamiesten toimintaa.

Avointa tuloksellisuuteen tähtäävää yhteistyötä tulee kehittää poliittisen päätöksenteon ja hallinnollisen johdon välillä. Toivomme, että raportin tulosten pohjalta tehdään tarvittavat toimenpiteet.

Toimistosuhteiden asemaan esimiestasolla on puututtu tarkastuslautakunnan toimesta jo edellisinä vuosina.

Lohjan kaupungin organisaatiota on korjattava niin, että talousjohtaja on suoraan kaupunginjohtajan alainen osana johtoryhmää.

6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen arviointi

6.1. Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamista ja hallintaa, joilla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja niitä uhkaavia riskejä. Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 14.2.2018 (§ 18). Sisäisen valvonnan ohjeen lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyi (kv 14.2.2018 § 19) kuntaliiton suosituksen mukaisesti laaditun asiakirjan Lohjan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan toimeenpanosta.

Valvonnan toimivuudesta vastaa kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Valvonnan toteuttamisvastuu on kuitenkin kaikilla tulos- ja palvelualueiden esimiehillä sekä myös muulla henkilöstöllä. Lautakunnat vastaavat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta, sekä raportoivat kaupunginhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä (hallintosääntö § 83).

Kaupunginjohtaja sekä toimialojen ja tulosalueiden/palvelualueiden muut johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta toimialallaan ja tulosalueellaan, ohjeistavat alaisiaan toimintayksiköitä sekä raportoivat kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Toimintayksiköiden/palveluyksiköiden esimiehet vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Sisäisen valvonnan vuoden 2019 toimintasuunnitelma oli jatkaa vuonna 2018 kesken jääneitä tai aloittamatta olevia selvityksiä. Alkuvuosi controllerin työtehtävistä painottui tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen valmisteluun. Loppuvuoden aikana vuodelle 2019-2021 tasapainotusohjelman elinvoiman toimenpiteiden vienti talousarvioon olivat controllerin vastuulla. Li-

säksi taloussuunnittelun resurssin siirryttyä sijaiseksi operatiivisiin hallintopalveluihin, osa taloussuunnittelun tehtävistä siirtyi controllerille. Varsinainen sisäinen tarkastus jäi edellä mainituista syistä vähäiseksi. Merkittäviä tarkastustoimeksiantoja ei vuoden aikana tullut, vaan kyse oli pääasiassa tarkastuslautakunnalle tulleisiin selvityspyyntöihin vastaaminen selvitysten perusteella.

Kaupunginhallitus on tilinpäätöksen kannanotossaan todennut seuraavaa: ” Kaupunginhallitus on tietoinen resurssien niukkuudesta, mutta tiedostaa tietyn epäloogisuuden, kun sisäisen tarkastajan tehtävää hoitava viranhaltija joutuu tuottamaan Elinvoiman toimialan taloussuunnitelua ja raportointia.”

Tarkastuslautakunta toteaa, että talouspuolen hallintoa on vahvistettava avainhenkilöiden eläköidytyä. Resurssien ottaminen taloushallinnosta paikkaamaan näitä vakansseja ei mielestämme ole suotavaa ja tarkoituksenmukaista. Toiminta vaikeutuu ja aiheuttaa enemmän kuluja kuin tuo palkkasäästöjä.

6.2. Riskienhallinta

Tilivuonna jatkettiin tietojärjestelmien läpikäyntiä tietosisältöjen osalta ja järjestettiin esimiehille tietosuojakoulutuksia.

Kaupunkitasoiset riskit päivitettiin vastaamaan vuoden 2019 tilannetta. Toimialat ovat henkilöstönsä kanssa etsineet keinoja riskien hallintaan ja ehkäisyyn. Henkilöstön merkittäviksi luokitellut riskit ovat raportoitu tilinpäätöksessä.

Henkilöstöriskeihin on pyritty vaikuttamaan mukautetun työn toimintamallilla. Mukautetussa työssä työntekijällä on mahdollisuus väliaikaisesti tehdä työtään työkyky huomioiden.

Johtamisriskeihin on vaikutettu tukemalla aktiivisesti esimiestyötä ylemmän esimiehen sekä henkilöstöhallinnon toimesta.

Työtapaturmia pyritään ehkäisemään yksiköissä tapahtuvalla tapaturmatutkinnalla, jonka tavoitteena on löytää keinot ehkäistä työtapaturman uusiutumista.

Tarkastuslautakunta toteaa, että esimiesten tukemisen lisäksi tulee mitoittaa työtehtävät oikein.

7. Talouden tasapainotus

Tilikauden tuloksen muodostumiseen on keskeisesti vaikuttanut valtuuston 15.5.2019 § 58 hyväksymä talouden tasapainotusohjelma, jossa vuodelle 2019 asetettiin 1 551 800 euron säästötavoite.

7.1. Elinvoiman tasapainotuksen toteutuminen

Konsernihallinnon tasapainotustoimenpiteitä tuli toteuttaa 26 000 euroa. Konsernihallinto toimi vuonna 2019 tehtyjen toimialan taloudellisten säästöjen ja hyväksytyn talouden tasapainotusohjelman puitteissa. Osa hyväksytyistä säästöistä toteutuu lopullisesti vasta vuonna 2020. Konsernihallinto alitti ulkoiset toimintakulut selkeästi, joten euromääräisesti vuoden 2019 tasapainotus voidaan katsoa toteutuneeksi.

Palvelutuotannon tasapainotuksia tuli toteuttaa yhteensä -214 000 euroa. Toimenpiteet pitivät sisällään 366 500 euroa kulujen lisäyksiä vaativia toimenpiteitä, joilla tavoitellaan säästöjen syntymistä tulevina vuosina. Palvelutuotannon toimenpiteistä suuri osa on kesken ja ne vaativat useamman vuoden toteutuakseen. Palvelutuotannon ulkoiset toimintakulut alittuivat n. 570 000 euroa, joten suuntaus tasapainottamiseen on oikeanlainen.

Kaupunkikehitys tulosalueen tasapainotustoimenpiteet vuodelle 2019 olivat yhteensä 37 000 euroa, joka sisälsi tuottojen nostamista 91 000 euroa ja kulujen lisäyksiä 50 000 euroa. Kulujen lisäyksillä tavoitellaan työn tehokkuuden nostamista ja lisätuloja kiinteistöveroihin. Toimenpiteistä kaikki muut, lukuun ottamatta kiinteistöverokorjauksen määrärahalisäyksestä saatavia tuloja ovat toteutuneet.

Kaupunkisisältöjen (ei liikuntakeskus) tasapainotustoimenpiteet vuodelle 2019 olivat yhteensä 164 600 euroa. Toimenpiteistä 78 000 euroa kohdistuu tulojen nostamiseen 86 000 toiminnan tehostamiseen tai kulujen karsimiseen. Ulkoiset tuotot ylittyivät 277 000 euroa. Toimintakulut ylittyivät n. 49 000 euroa. Talouden tasapainottamisohjelmaan sisältynyt 1,5 henkilötyövuoden vähennys toteutettiin. Yleinen kulttuuri järjesti kaupungin juhlatapahtumia talouden tasapainotussyistä aiempaa vähemmän. Kokonaisuutena tasapainotustoimenpiteet toteutuivat. Toiminnan luonteesta johtuen merkittävät tulojen lisäykset lisäävät myös kuluja.

Tarkastuslautakunta toteaa, että elinvoiman tasapainotuksessa onnistuttiin kohtuullisen hyvin, mutta muutamia vähäisiä ja runsaasti pahaa mieltä aiheuttaneita tasapainotustoimenpiteitä olisi pitänyt jättää tekemättä. Uuden tasapainotusohjelman esityksiä tulee käsitellä sellaisina kokonaisuuksina, että kaikissa vaiheissa on mahdollista arvioida niiden vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin.

7.2. Hyvinvoinnin tasapainotuksen toteutuminen

Lasten, nuorten ja perheiden palvelualueen tasapainotustoimenpiteet vuodelle 2019 olivat yhteensä 254 700 euroa.

Alle kouluikäisten ja heidän perheidensä peruspalvelujen toimintakate pieneni edelliseen vuoteen nähden 3,5 %. Merkittävin selittävä tekijä on lapsimäärän väheneminen sekä käynnistetyt talouden tasapainottamistoimenpiteet.

Vuoden aikana vähennettiin talousarvioon sisältyneiden muutosten lisäksi osana talouden tasapainottamistoimenpiteitä yksi päiväkodinjohtajan ja yksi terveydenhoitajan tehtävä (säästö

yhteensä noin 90 000 euroa). Lisäksi tehostettiin resurssien käyttöä esiopetuksen ja iltapäiväkerhojen osalta, säästö 12 000 euroa.

Harkinnanvaraisten aluejohtaja- ja monitoimijatalojohtajakorvausten (sekä varhaiskasvatus että koulut) poistuminen tuotti säästöä yhteensä 26 200 euroa.

Talouden tasapainottamisen johdosta maksullisiin koulutuksiin osallistumista on jouduttu rajaamaan.

Talouden tasapainottamistoimenpiteenä syksystä käyttöön otettu uusi tuntikehyksen ryhmäperusteinen laskentakaava näkyi syksyn 2019 alusta henkilöstökulujen laskuna.

Talouden tasapainottamistoimenpiteistä sijaisten käytön tehostaminen tuotti säästöä 8 400 euroa ja opetustoimen johtamisjärjestelmän tarkastelu 10 000 euroa.

Opetukseen liittyviä kuljetuksia vähennettiin noin 10 000 eurolla.

Osana talouden tasapainottamistoimenpiteitä luovuttiin suoriteperusteisen budjetoinnin ohjelman Spb käytöstä, säästö 15 400 euroa.

Osana talouden tasapainottamisohjelmaa lakkautettiin palvelualuejohtajan virka (säästö 23 000 euroa) ja yksi asiakkuuspäällikön virka, josta lasten, nuorten ja perheiden palvelualueen osuus oli kolmannes (säästö 9 200 euroa).

Työikäisten palvelualueen tasapainotustoimenpiteet vuodelle 2019 olivat 437 000 euroa.

Terveystuotot jäivät tavoitteesta noin 215 000 euroa (92,3 %). Tätä selittää pääosin suun terveystuotosten henkilöstön pitkät poissaolot sekä talouden tasapainottamistoimenpiteisiin liittynyt lisätöiden lakkautus, joiden vuoksi asiakasmaksutulosten kertymä jäi odotetusta.

Hoitotarvikekustannuksissa kasvua edelliseen vuoteen oli noin 116 000 euroa eli noin 5 % eli talouden tasapainotusohjelmassa ollut tavoite ei toteutunut.

Talouden tasapainotusohjelmaan liittyen irtisanottiin joitakin ICT-järjestelmiä, joista kertyi säästöä yhteensä 19 800 euroa.

Ikääntyneiden asumispalvelujen ja Länsi-Lohjan (Karjalohja, Sammatti, Nummi ja Pusula) alueen kotihoidon lääkäripalvelujen kilpailutus toteutettiin vuoden aikana. Kilpailutuksen tuottama hintataso tuotti talouden tasapainottamisohjelman mukaisen säästötavoitteen 13 000 euroa.

Osana talouden tasapainottamistoimenpiteitä lopetettiin alkuvuodesta suun terveystuotosten lauantaivastaanotot ja myöhemmin syksyllä resurssien niukkuudesta johtuen ei-lakisääteinen aikuisten määräraikaistarkastusten kutsujärjestelmä. Muutokset hillitsivät kustannuskehitystä, mutta talouden tasapainotusohjelman mukaisia säästöjä ei saavutettu.

Osana talouden tasapainottamisohjelmaa lakkautettiin palvelualuejohtajan virka (säästö 60 000 euroa) ja yksi asiakkuuspäällikön virka, josta työikäisten palvelualueen osuus oli kolmannes (säästö 9 200 euroa).

Ikääntyneiden palvelualueen tasapainotustoimenpiteet vuodelle 2019 olivat 532 980 euroa.

Aineiden, tavaroiden ja tarvikkeiden ostot alittuivat tasapainotustoimenpiteillä.

Osana talouden tasapainottamisohjelmaa lakkautettiin yksi asiakkuuspäällikön virka, josta ikääntyneiden palvelualueen osuus oli kolmannes (säästö 9 200 euroa).

Palveluohjaus ja kotona asumisen tuen talouden tasapainotusohjelmaan sisältynyt tukipalvelumaksujen nostaminen vaikutti tulokertymän kasvuun noin 20 000 euroa.

Päivätoiminnan tarjontaa supistettiin talouden tasapainotusohjelman mukaisesti kesällä.

Osana talouden tasapainotusohjelmaa käynnistettiin suunnittelu Kaisankallion, Tupalan ja Kotolan muuttamisesta tavallisen palveluasumisen yksiköiksi.

Asumispalveluihin kohdentui talouden tasapainottamistoimenpiteinä useita viranhaltijoiden päätettävissä olleita toimenpiteitä. Toimenpiteet näkyivät toimintakatteen pienenemisenä suhteessa edelliseen vuoteen noin miljoonalla eurolla

Talouden tasapainotusohjelman mukaisesti käynnistettiin Pentinkulman tehostetun palveluasumisen tarveselvityksen laatiminen.

Osana talouden tasapainottamisohjelmaa lakkautettiin yksi asiakkuuspäällikön virka, josta ikääntyneiden palvelualueen osuus oli kolmannes (säästö 9 200 euroa).

Tarkastuslautakunta toteaa, että hyvinvointi teki aktiivisesti tasapainotustoimenpiteitä, jotka eivät kuitenkaan olleet riittäviä tavoitteeseen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kokonaisuutena tehdyt säästötoimet ja talousarvion muuttaminen muuttuneeseen tilanteeseen nopeasti oli hyvä päätös ja tuotti olosuhteisiin nähden hyvän tuloksen kaupungin kokonaistalouden kannalta.

Tarkastuslautakunta kantaa huolta siitä, onko tunnistettu ne toiminnot, joissa säästötoimet ovat ehkä menneet ääri rajoille. Kuluva vuosi tuo koronan jälkeen uudet, entistä suuremmat säästö- ja samalla toimintavaatimukset, ja on tärkeää tunnistaa missä tärkeimmät painopistealueet siinä tilanteessa ovat.

Lisäksi tarkastuslautakunta toteaa, että emme tule saavuttamaan tarvittavaa talouden tasapainoa ainoastaan toimintoja parantamalla. Joudumme kasvavien haasteiden lisäksi turvautumaan tulopuolen kasvattamiseen muilla keinoin.

8. Kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhtiöiden toiminnan arviointi

8.1. Konsernivalvonta

Kaupunginvaltuusto määrittelee kaupungin tavoitteet ja sen mukaiset omistajapolitiikan linjaukset, päättää kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista sekä hyväksyy konserniohjeet. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 1.2.2018 voimassa olevat konserniohjeet.

Kaupunginhallitus antaa konserniohjeita koskevat yksityiskohtaisemmat yleiset ohjeet tai delegoi ohjeiden antamisvaltuudet kaupungin muulle viranomaiselle. Lisäksi kaupunginhallitus valitsee edustajat ja ehdokkaat tytäryhteisöjen hallintoelimiin ja antaa ohjeet edustajille sekä seuraa ohjeiden noudattamista. Toimintakertomuksen yhteydessä kaupunginhallitus antaa valtuustolle tiedot tytäryhteisöjen toiminnasta.

Lautakunnat toimintojen vastuullisina järjestäjinä ja palvelujen ostajina antavat toimialallaan valtuuston asettamien tavoitteiden pohjalta tytäryhteisöille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Lautakunta huolehtii toimialaansa kuuluvan tytäryhteisön toiminnan seurannasta ja ilmoittaa mahdollisesti havaitsemistaan toiminnallisista ja taloudellisista poikkeamista ja muista epäkohdista kaupunginhallitukselle. Konserniohjeiden mukaisesti kaupunginjohtaja kaupunginhallituksen alaisena johtaa kaupunkikonsernia ja seuraa omistajapolitiikan toteutumista. Lisäksi tytäryhteisön on raportoitava toiminnasta vastaavalle toimielimelle sen mukaan, kun ao. toimielin on ohjeistuksessaan edellyttänyt.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin tulee huolehtia, että konsernin ulkopuolisten tahojen tuottamista palveluista saadaan panostusta vastaava hyöty, esim. Novago Oy.

8.2. Lohjan konsernirakenne

Lohjan kaupunkikonserniin kuului tilivuoden päättyessä yhdeksän tytäryhtiötä. Kaupungin omistusosuus ja määräämisvalta on kuudessa yhtiössä 20 % tai suurempi. Neljässä tytäryhtiössä kaupungin omistusosuus on 100 %. Kaupunki on jäsenenä kuudessa kuntayhtymässä.

Vuoden 2019 aikana palvelutalosaatiö lakkautettiin ja muutettiin asunto-osakeyhtiöksi.

8.3. Lohjan Energiahuolto Oy Loher

Hyvään tulokseen vaikuttaa lisäksi Loherin vuoden aikana myymät CO₂ –päästöoikeudet, josta saatiin merkittävä kertaluonteinen tuotto.

Vuoden 2018 ja 2019 tilinpäätökset eivät ole vertailukelpoisia Mäntynummen Lämpö Oy:n eivätkä Virkkalan Lämpö Oy:n fuusion korjausten takia. Yhtiön liikevaihto oli 11,6 milj. euroa nousua edellisvuodesta oli 5,6%. Energianhankinnan kustannukset laskivat edellisvuodesta 0,36 milj. euroa. Liikevoitto oli 1,9 milj. euroa.

Loppuvuonna Loher käynnisti Virkkalan uuden biolämpölaitoksen kilpailuttamisen, joka johdtaa vuoden 2020 aikana 4-5 milj. euron suuruiseen investointiin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Loher Oy on hyvä esimerkki toimivasta konserniyhtiöstä.

8.4. Lohjan Vuokra-asunnot Oy

Lohjan Vuokra-asunnot Oy omistaa 55 vuokratalokohdetta, jotka ovat valmistuneet vuosina 1967-2017. Kohteissa on yhteensä 1753 asuntoa.

Tilikauden liikevaihto oli 12,9 milj. euroa, laskua edelliseen vuoteen n. 0,2 milj. euroa. Tilikauden tulos oli 105 300 euroa tappiollinen. Tuloksen tappiollisuuteen vaikutti Kalliomäentien 3-5 asuinkerrostalon purku ja siitä aiheutuneet purkukuluvarauksen purkaminen, rakennuksen lopullinen alaskirjaus sekä fuusiotappion poistosta. Yhtiön rahoitusasema tilikauden lopussa oli negatiivinen 1,4 milj. euroa.

Lohjan kaupungin konserni- ja omaisuusjaosto on antanut yhtiölle konserniohjeen As Oy Veijolanpihan sulauttamisesta Lohjan Vuokra-asunnot Oy:hyn 31.12.2020.

Yhtiö on suunnitellut vuokratalon asuntomessualueelle, jonka kilpailutus tapahtuu alkuvuonna 2020 ja tarkoitus olisi aloittaa talon rakentaminen 1.4.2020.

Yhtiö tulee jatkamaan aloittamaansa kiinteistöjen korjauksia, peruskorjaamista sekä uudistuotantoa. Uudistuotannossa pääpaino on pienemmillä asunnoilla.

Suurimmat riskit liittyvät kustannustason voimakkaaseen ennakoimattomaan nousuun, talouden äkilliseen laskusuhdanteeseen (koronavirus), vuokralaisrakenteeseen, voimakkaaseen muuttoliikkeeseen ja asuntojen tyhjänä oloon.

Yhtiön taloudellinen asema on vakaa. Uudisrakentaminen ja tulevat peruskorjaukset asettavat haasteita yhtiön taloudelle, joten niitä jaksotetaan useammalle vuodelle.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kasvuvauhti on kovaa ja aikanaan tullaan näkemään miten siinä onnistutaan. Lohjan vuokra-asuntojen toiminta on sen laatiman kehittämissuunnitelman mukaista.

8.5. Lohjan Liikuntakeskus Oy

Lohjan Liikuntakeskus Oy:n vuoden 2019 kokonaissuoritemäärä 1 382 705 laski 1,4 % edellisvuoteen verraten (1 402 321), mihin vaikutti eniten ulkoliikuntapaikkojen käytön 3,7 %:n lasku, joka kävijämäärällä mitattuna oli 18 503 suoritetta. Neidonkeitaan kävijämäärä (290 248) laski 5,6 % (16 157 kävijää) edelliseen vuoteen verrattuna.

Lohjan Liikuntakeskus Oy:n vuonna 2019 Lohjan kaupungilta saama konserniavustus oli 3 951 826 euroa. Nousua vuoden 2018 konserniavustukseen (3 928 587) oli 23 239 € (0,6 %).

Lohjan Liikuntakeskus Oy:n liikevaihto vuonna 2019 oli 1 640 251 euroa, nousua edellisvuoteen 4,8 %. Yhtiön toimintakulut vuonna 2019 olivat 5 724 737 euroa, nousua edelliseen vuoteen verrattuna 1,4 %. Tilikauden tulokseksi muodostui 7 512 euron ylijäämä.

Lohjan Liikuntakeskuksen osalta suurimpana taloudellisena riskinä voidaan pitää kaupungin myöntämän konserniavustuksen pienenemistä yhdistettynä kaupungin perimien vuokrien nousuun. Lohjan Liikuntakeskus Oy:n ja Lohjan kaupungin välistä yhteistyösopimuksen päivittämistä on käsitelty Lohjan kaupunginhallituksen konserni- ja omaisuusjaostossa.

Kaupungin huono taloustilanne voi aiheuttaa yhä suurempaa liikuntainfran korjausvelan kasvua. Tämä yhdistettynä liikuntapaikkojen kunnossapidon henkilöstöresurssien riittämättömyyteen muodostaa iso operatiivisen riskin LLK:n toiminnalle. Toisen operatiivisen riskin aiheuttaa päällekkäiset ja toimimattomat tietojärjestelmät, joista aiheutuu katkoksia tiedonkulussa.

Liikuntakeskuksen strategiaan riskeihin voidaan lukea ilmastonmuutos, joka väistämättä aiheuttaa muospainetta liikuntapalveluiden tarjonnassa. Strateginen riski on myös maineriski. Maineriski voi konkretisoitua esimerkiksi allasveden ongelmien tai erilaisten liikuntapaikkojen turvallisuushäiriöiden myötä.

8.6. Lohjan Liikuntahallit Oy

Vuonna 2019 Lohjan Liikuntahallit Oy:n liikevaihto oli 398 671 euroa, kasvua edelliseen vuoteen 1,2 %. Tilikauden ylijäämäksi muodostui 69 717 euroa, laskua edelliseen vuoteen 101 348 euroa (31,2 %).

2020-luvun alkaessa lähes kaikki Lohjan Liikuntahallit Oy:n osakkeet ovat Lohjan kaupungin omistuksessa (97 %). Konserni- ja omaisuusjaoksen asettamana strategisena tavoitteena on kaupungin 100-prosenttinen omistusosuus. Kaupungin 100-prosenttinen omistusosuus tarjoaa tulevaisuuden perusparannus- ja laajennushankkeille nykytilannetta paremmat hallinnolliset lähtökohdat.

Käyttäjämäärissä kasvua oli palloiluhallissa, kuntosalissa sekä kamppailuhallissa, kun taas tennishallissa ja lukiosalissa käyttäjämäärä pieneni edellisestä vuodesta.

Kiinteistössä ja koko alueella toimivat useat toimijat sekä päällekkäiset organisaatiot puolestaan aiheuttavat selkeän operatiivisen riskin yhtiölle. Tennarin liikuntapuistohanke ja siihen liittyvät epävarmuustekijät muodostavat yhtiölle sekä strategisen että taloudellisen riskin.

Liikuntakeskus Oy:n ja Liikuntahallit Oy:n osalta tarkastuslautakunta toteaa, että toiminnossa ja kasvussa olisi noudatettava harkintaa, niin tilojen käyttöasteen kuin uudisrakentamisen suhteen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Liikuntakeskus Oy tarjoaa lohjalaisille monipuoliset liikuntamahdollisuudet ja edistää osaltaan hyvinvointia.

9. Johtopäätökset tilikaudesta 2019

Yhteenvetona vuodesta 2019 toteamme, että Lohjan kaupunkia on hoidettu kuntalain mukaisesti. Kaupungin tulos muodostui tasapainotustoimenpiteistä huolimatta edellisen vuoden tapaan 9,5 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Lohjan kaupungin oma pääoma laski 9,5 miljoonaa euroa negatiiviseksi. Normaalitasolle nouseminen vaatisi vähintään 1,25 prosentin veronkorotuksen. Hyvänä pidämme, että investoinnit olivat lähellä esittämäämme 20 miljoonan euron tasoa. Pidämme tärkeänä, että Lohjan kaupungin talous saadaan tasapainoon niin, että tulot vastaavat menoja.

Lohjalla 28.5.2020

Paul Packalén

Pirjo Sjögren

Sirpa Makkonen

Erja Vaarala

Jukka Peippo